

Rodna gruda

VSEBINA

Krist Stokel:
Dragi Slovenci iz Amerike in Slovenije

Vera Valenci:
»Ko bi vi vedeli, kaj je v naših srcih...«

I. S.:
Teden, posvečen našim izseljencem

Cedo Variola:
Proslava Izseljenskega tedna v Zagrebu

Joseph F. Durn, Cleveland:
Cleveland, ognjišče slovenske kulture v Ameriki

Tone Pavček:
Pot (pesem)

Anton Žagar, Francija:
Videl sem domovino

Želja se ji je izpolnila
Novice iz Avstralije

Anton Valentinčič, Sharon, Pa.:
Po 55 letih spet doma

Po domači deželi

Jože Kurnig, Herlen, Holandija:
Prijeten obisk iz domovine
Telovadna šola v gozdu

Branko Šemen:
Drobna, sanjava jesen (pesem)

-st-
Ameriški priseljski muzej

Domovina na tujih tleh

Pero izseljencev

Dom in družina:
Kaj bomo kuhale bolnikom, ki imajo kroničen želodčni katar

Mladi rod:

L. Zupanc:
Pripovedka o skali Igli

Dr. Ivan Tavčar:
Cvetje v jeseni (nadaljevanje)

Za tiskovni sklad »Rodne grude« so darovali. — Naročnino eo nam poslali. — Novi naročniki

Naslovna slika:

Jesen na Kapelskem vrhu nad Radenci (Foto: T. Budau, Ljubljana)

Rojaki, rojakinje!

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

KI GA SLOVENSKA IZSELJENSKA
MATICA V LJUBLJANI
ŽE ČETRTO LETO IZDAJA
ZA SLOVENSKE ROJAKE PO SVETU
BO ZA LETO 1957
ŽE KONEC SEPTEMBRA DOTISKAN
KOLEDAR BO PO PESTROSTI GRADIVA
IN ŠTEVILNIH FOTOGRAFIJAH
IN ILUSTRACIJAH
IZ STAREGA KRAJA
IN NOVIH DOMOVIN
DRAGOCENA KNJIGA VSAKEMU
NAŠEMU ROJAKU V TUJINI

Draga rojakinja, dragi rojak!
Če še nisi, postani tudi ti naročnik

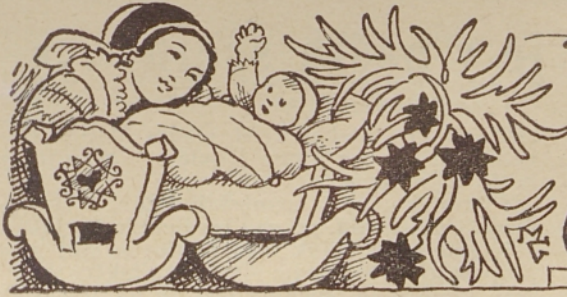
SLOVENSKEGA IZSELJENSKEGA
KOLEDARJA
za leto 1957

Cena koledarja je 2,50 dolarja
Naroči ga pri zastopniku v svojem kraju ali pa
piši na naslov

Slovenska
izseljenska matica
(za koledar)
LJUBLJANA
Cankarjeva 5 I

Rodna gruda, glasilo Slovenske izseljenske matice v Ljubljani. — Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tomo Brejc. — Izhaja desetkrat na leto. — Poštnina plačana v gotovini. — Naročnina: ZDA letno 2 dolarja, polletno 1 dolar. — Francija: letno 500 frankov. — Belgija: letno 70 frankov. — Holandija: letno 5 guld. — Zahodna Nemčija: letno 6 DM. — Avstrija letno 35 šilingov. — Italija letno 800 Lit. — Anglija letno 15 šilingov. — Avstralija letno 0.80 Lstg. — Argentina: letno 2 dolarja. — Jugoslavija: letno 500 din, polletno 250 din. — Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva c. 5/I.

RODNA GRVDA

ST. 8

SEPTEMBER 1956

LETO III.

Krist Stokel

Dragi Slovenci IZ AMERIKE IN SLOVENIJE

Dogovorili smo se, da praznujemo ameriški praznik »Dan neodvisnosti«, ali po ameriško rečeno »Fourth of July«, v naši rodni zemlji Sloveniji. Nam je še vedno ljuba in draga naša rodna zemlja, zato s ponosom pravimo, da je Slovenija naša mati. Odšli smo v Združene države ameriške, katere so nam dale delo in kruh, zato tudi s ponosom pravimo, da je Amerika naša nevesta.

Večina nas je odhajala s trebuchom za krutom iz stare gnile Avstrije, ki nam je bila kruta mačeha. Že v prvi svetovni vojni smo bili organizirani v Slovenskem republikanskem združenju, da pomagamo razbiti črno-žolto monarhistično Avstrijo ter tako zgraditi jugoslovansko federativno republiko. Sicer takrat nismo uspeli, vendar pa smo sejali seme za bodočnost. V Jugoslaviji je zavladala kraljeva diktatura. Prišla je druga svetovna vojna. Naše slovenske podporne organizacije v Ameriki so takoj organizirale Jugoslovanski pomožni odbor, slovenska sekcija, ki je nabirala prispevke za prvo pomoč križani Sloveniji. Še več. Organizirali smo Slovenski ameriški narodni svet, da svetuje in pripoveduje ameriški vladi in javnosti, kdo so Jugoslovani in zakaj se borijo na strani zaveznikov.

Dovolj smo bili srečni, da smo imeli Slovenci takrat v Ameriki nepozabna in velika Slovenca, Louisa Adamiča in Etbina Kristana, ki sta bila na čelu tega gibanja. Veliko dobrega sta napravila za nas izseljence, kakor tudi za vašo partizansko vojsko, ki je pomagala ameriški vojski uničiti naciste in fašiste. Ameriški Slovenci

kot državljani Amerike smo bili veseli zmage ameriškega orožja prav tako, kakor zmage narodnoosvobodilne vojske v novi Jugoslaviji, ki je pomagala zaveznikom do zmage...

Kakor imajo Združene države Amerike svoj dan neodvisnosti, tako ima tudi sedanja nova Jugoslavija dan Ustanovitve nove Jugoslavije. Ob dnevu ameriške neodvisnosti, katerega danes praznujemo v novi Jugoslaviji, v svoji rodni zemlji, želimo, da bi se Jugoslavija in Amerika skupno borili za pravičen in stalen mir vsega sveta. Radostni smo vselej, kadar čitamo, da naša Amerika pomaga gospodarsko rastoči Jugoslaviji, da razgovori med maršalom Titom in našimi vladnimi zastopniki potekajo v prijateljskem razpoloženju in da obe državi želita trajen svetoven mir.

Zato ameriški Slovenci ob tem praznovanju želimo, da bi vsi narodi na svetu postali dobri sosede. Naj minejo vsa sovraštva, vsak narod naj gleda na to, kako bo drugemu narodu pomagal do blagostanja in sreče. Živeti moramo vsi in zakaj ne bi živeli kot pravi bratje in dobri sosede.

Zato želimo, da bi v bodočnosti prišlo do trajnih prijateljskih zvez med Ameriko in Jugoslavijo.

In vse to je mogoče na svetu, če je dovolj dobre volje in krepke razumnosti.

Živijo Slovenci iz Amerike in Slovenije!

(Govor na pikniku ameriških rojakov
4. julija 1956 v Kamniški Bistrici)

»Ko bi vi vedeli, kaj je v naših srcih...«

Spet je za nami sezona obiskov naših rojakov, sezona, ki prinaša veliko dela in še več lepih, pristrčnih doživetij. Težko je bilo, pravimo na Izselski matici, a bilo je čudovito. Ves trud je bogato poplačan. Delati z ljudmi našega rodu, ki v daljnem svetu po tridesetih, petdesetih letih niso pozabili rojstne domovine, je lepo, je nekaj posebnega.

Vsako leto prihajajo te dobre, stare, poštene slovenske korenine kot truma lastovk v svoje rodno gnezdo. Tudi letos smo zabeležili okrog 1.500 obiskovalcev. Težko bi bilo pisati o vseh, saj o tem bi lahko napisali roman. Nikogar med njimi ni bilo, ki ne bi v sebi nosil vsaj trohice iskrene ljubezni do materine zemlje. Tudi tisti, ki morda mislijo drugače kot mi, v sebi ne morejo zatajiti čustev, ki kipijo v srcih, ko stopajo na domačo zemljo. To je bilo videti na obrazih vseh, v njihovih očeh, v njihovih toplih pozdravih in stiskih rok.

Rojaki iz ZDA so prišli, kot običajno, v manjših in večjih skupinah preko potovalnih agencij Kollander in Zakrajšek, mnogi pa tudi posamezno. Okrog 400 jih je bilo, zato ne bo nihče zameril, če povemo le na kratko, da so med drugimi bili tudi naši dobri ugledni znanci: glavna tajnica Progresivnih Slovenk Amerike ga. Josie Zakrajšek, predsednica relifnega odbora Progresivnih Slovenk Amerike ga. Jospina Tratnikova s soprogom, naša draga rojaka gospa in gospod Durn, priljubljeni in popularni

Tudi rojaki iz Hrvaške so letos v velikem številu obiskali Jugoslavijo. Prav med Izselskim tednom je prispela večja skupina članov Hrvaške bratske zajednice

»stria Matic«, Stokel Krist, Okorn Matija, clevelandski slavček Fatur Jennie s hčerko in še in še, o, še mnogi.

Prvo skupino iz evropskih držav, iz Holandije, 71 po številu, pa smo sprejeli že 26. julija. Pripeljal jo je rojak Ivan Krašovec. Naj vam zaupam njegovo izjavo: »Imel sem takšne v skupini, ki so pred obmejno postajo na Jesenicah postajali kar trdi od strahu. Slišali so, da je Jugoslavija strašna dežela, policija na meji kar preži. Na meji pa nas je čakal nad vse prisrčen sprejem. Počasí so se rojaki začeli prerivati k oknom, odtajal se je strah in do Ljubljane jih je bila že sama pesem in veselje.« Naj dodamo še to. Policija se še do danes za nikogar ni zmenila. Vsi so prinesli cele glave nazaj v Holandijo. Prepričani smo, da je strah v njih nadomestila simpatija do naroda, ki je prelil toliko krvi za lastno osvoboditev.

Demšar Ivan, Martinčič Jože, Artič Jurij, stari znanci, so nas razveselili 30. junija s skupino 110 rojakov iz Pas de Calaisa v severni Franciji. Vsi so nam dragi, od prvega do zadnjega. Demšar je stalni, vztrajni vodja skupin; čeprav to delo ni najbolj hvaležno, ne popusti. Artič je bil na zdravljenju v Rogški Slatini, upamo, da si je nabral novih moči. Mislim pa, da ne bo nič narobe, če za vseh 110 rojakov in za vse tiste stotine, ki ne morejo priti, končam z mislijo Jožeta Martinčiča: »Kolikor let bom še živ in toliko zdrav, da bom lahko na nogah, toliko let bom še obiskoval to ljubo domačo zemljo. In verjemite mi, pridejo vsi tisti, ki to denarno in zdravstveno zmorejo. Le ta dva vzroka sta zadržala ostale rojake v Pas de Calaisu, in vedite, da so zato žalostni.«

Tudi v osrčju Francije, v Parizu in okolici žive naši ljudje. In niti čudoviti Pariz jim ni mogel iztrgati hrepenenja po mali a lepi Sloveniji. 2. avgusta je prispela skupina 75 rojakov, katere je vodil Krampač Izidor, blagajnik društva »Bratstvo-Edinstvo«. Sprejeti jih sicer nismo mogli, ker nam niso javili svojega prihoda, so se pa zato vodje oglasili pri nas, kar nam bo pomagalo, da bomo odslej tudi z njimi lahko v tesnejših stikih. Da ljubijo in cenijo svojo in našo domovino in njen razvoj, so dokazali s tem, da so se pred odhodom poklonili žrtvam naše narodnoosvobodilne borbe na grobu narodnih herojev v Ljubljani, kjer so položili lep venec.

Jesenice, 6. avgusta dopoldne... Na kolidvoru igra godba Jeseniške železarne »Triglav«. Na postajo sopiha vlak. Vsa okna so polna glav, ženskih, moških, mladih, znanih lic in belosih — a vsi nasmejani in solznih oči. Prispel je poseben vlak rojakov iz Francije, pokrajine Moselle, 450 ljudi. Kot pri vseh večjih skupinah, čakajo na peronu predstavniki Slovenske izselske matice, predstavniki oblasti in množičnih organizacij z Jesenic. Cariniki nas ne morejo zadržati, segamo si v roke, pozdravljamo, kličemo, smejemo se in jokamo. Že je skočil iz vagona med nas simpatičen, živahen možak, vodja skupine, rojak Ciril Pajtler, predsednik društva v Tucquegnieuxu. Veš zmeden od radosti stoji med nami, jeseniške žene so ga obložile z rožami, med zvoki muzike slišimo njegov

glas: »Ko bi vi vedeli, kaj je v naših srcih. Nihče, ki še ni prestopil praga svoje zemlje, tega ne more razumeti. 49 let tujine me je naučilo resnično globoko ljubiti rojstno domovino.«

Gledam njega in gledam za njim na oknu vlaka majceno, 11 mesecev staro punčko. Smeji se kot sončece in maha z debelušasto ročico. Ona ne ve, zakaj, morda bo enkrat doumela, da je tokrat prvič stopila na rodna tla svojega očeta. Pajtlar ji je dal veliko belo gladiolo iz svojega šopka in njena plavalasa glavica je bila še bolj svetla in vesela... Mala Huguette Mestnik iz Stiringa, želimo, da ne bi, tudi ko dorasteš, pozabila, kako te je sprejela domovina tvojega očeta.

In spet stari znanci: Bučar Ivan iz Frey-
minga, Cigoj Peter iz Kreutzwalda, Ujesič
Helena iz Metz, Grčarjeva brat in sestra iz
Merlebacha. In potem še 80-letni Poglaj Franc
iz Kreutzwalda, ki bo po petinpetdesetih letih
spet videl svoje Trbovlje, in 81-letna Glinškova
mama, in še in še... saj sem rekla 450...

Z rojaki je prispel tudi naš generalni konzul iz Strassburga Marko Milič. Na Jesenicah pa je čakal g. Franc Zugelj, ki je bil pred leti 5 let konzul med našimi rojaki v Franciji. Segam v roke na desetine in desetine rojakov, ki ga niso in ne bodo pozabili, saj je bil, kot pravijo, prava »izseljenska duša«.

Peljemo se skupaj do Ljubljane. Dojeti vse lepo in zanimivo bi bilo mogoče le z ozvočenim filmanjem. V vsakem kupeju novo veselje, novo presenečenje. A Ljubljana je blizu; prostora v »Rodni grudi« pa malo, zato naj omenim le še rojaka Jožeta Lovrina iz Merlebacha, španskega borca, ki s tega mesta pozdravlja svoje stare tovariše-španske borce: Alojza Dacarja, Jaka Kožuha in Matijo Kranjca, ki zdaj žive v rojstni domovini.

In končno 9. avgusta enaka slika na Jesenicah in v Ljubljani. To je bil poseben vlak rojakov iz Nemčije (Westfalije) in Holandije. Skupino 414 ljudi iz Nemčije sta vodila naša

Ury Charly iz Luksemburga, Kamin Otilija in Kostadinovič Ilija iz Merlebacha, otroci naših rojakov iz Francije, so preživeli tri tedne na našem Jadranu

stara, nadvse požrtvovalna rojaka Franc Čebina iz Homberga in Martin Lončar iz Gladbecka. To je bil prvi posebni vlak naših westfalskih rojakov po vojni. V Holandiji se je priključila skupina 56 rojakov, članov društva Edinost z našim vrlim Francem Anderluhom kot vodjem. Njega poznamo vsi, zato ne bo zameril, če posebej ne pišemo o njem. Isto velja za Čebina in Lončarja.

Trije tedni so hitro minili. Mnogo prehitro za marsikoga. To smo brali na obrazih rojakov, ko smo se spet srečali na kolodvoru in si segali v roke — to pot za slovo... In ni bilo težko uginiti, da se bomo kmalu, to se pravi prav gotovo prihodnje leto spet videli. Prav je tako. Naj končam s prav prisrčnim in iskrenim: »Na svidenje!«

Vera Valenci

Ob svojem obisku rojstne domovine je skupina Slovencev iz Westfalije pod vodstvom rojaka Čebina in Lončarja poklonila Slovenski izseljenski matici
KOMPLETEN FOTOAPARAT Z BLISK LUCJO

Skupina rojakov iz Holandije, članov društva Barbara pod vodstvom rojaka Kraševca
SPOMINSKO MEDALJO

Skupina rojakov iz Francije, članov društva iz Tucquegnieuxa pod vodstvom rojaka Martina Pajtlarja
STENSKO URO

Društvo »Sava« iz Freyding-Merlebacha, Francija
NAMIZNO URO

Društvo »Slavček« iz Freyding-Merlebacha
UMETNO IZDELAN SODČEK S SKODELICAMI ZA ŽGANJE

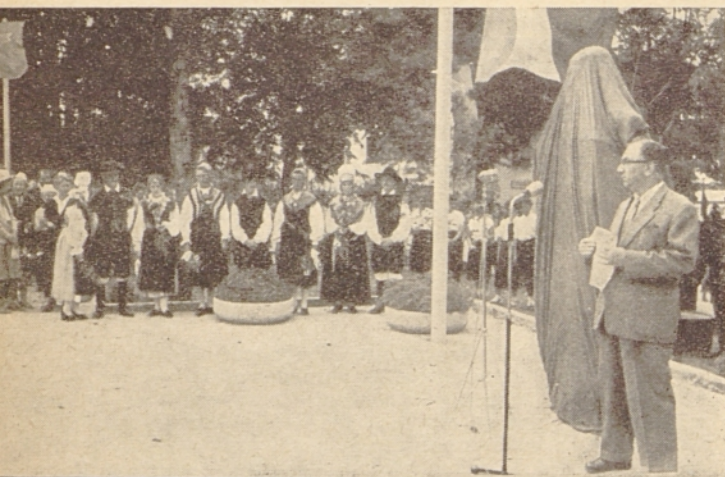
Združenje Jugoslovanov, Sallaumines, Pas de Calais, izročil rojak Ivan Demšar
25.000 FRANKOV

Za vse te dokaze simpatije in naklonjenosti se Slovenska izseljenska matica toplo zahvaljuje!

T e d e n

POSVEČEN NAŠIM IZSELJENCEM

Glavne prireditve tretjega Izseljenskega tedna so bile letos v Sloveniji, zato smo v tistih dneh pozdravili v naši sredini ne le slovenske rojake, ampak tudi številne izseljence iz drugih republik Jugoslavije. Prva pomembna prireditev letošnjega Izseljenskega tedna je bilo

ODKRITJE SPOMENIKA LOUISU ADAMIČU
SLOVENSKO-AMERIškEMU PISATELJU

Čeprav je bil delavnik, je bil 8. avgust praznik za Grosuplje. Na prijaznem trgu pred novim združnim domom so na visokih drogovih vihrale zastave v pozdrav gostom, ki so prihajali od vseh strani z avtomobili, avtobusi, vozovi in peš. V lepem številu so se svečanosti udeležili predstavniki slovenskega javnega in kulturnega življenja ter rojaki, zlasti z Dolenjske, ki so letos obiskali stari kraj. V kostanjevem drevoredu so zapeketali konjiči, zavriškala je harmonika, zadišalo je po nageljnih in rožmarinu — pestra skupina fantov in deklet v narodnih nošah je obstopila zastrti spomenik.

Spomenik je odkril književnik Tone Seliškar, ki je v svojem govoru orisal življenje in delo tega velikega sina majhne slovenske zemlje, ki je kot mnogi drugi naši rojaki, še ne petnajstleten, odšel v Ameriko po srečo.

»Louis Adamič je bil človek dveh svetov,« je naglasil govornik, »kakršni so vsi ljudje, ki so se s svoje rodne zemlje za vedno preselili v tuji svet. Kakršen je bil Nikola Tesla in kakršen je sleherni naš rojak. Prabitnost njegove rodne zemlje je ostala v njegovem srcu do smrti. Ta prabitnost je bila izraževana z besedami velikega sveta, zato tako mogočno gori v slehernem njegovem delu. In čeprav ga je tujina dvignila v prve vrste slavnih mož, svoje rodne domovine ni nikdar zatajil, nasprotno, vedno je s ponosom poudarjal, da je sin slovenske matere in da je sin Jugoslavije. In zato se mu danes klanjajo vsi njegovi rojaki in daljne velike zemlje in se mu klanjajo vsi z njegove rodne grude z globoko hvaležnostjo v srcu za vse, kar je storil za nas. Slava velikemu ameriškemu pisatelju slovenske krvi — Louisu Adamiču!«

Spominu velikega Slovenca so se poklonili domači pionirji, članica društva »Svobode« iz Grosuplja je recitala Seliškarjevo »Izseljensko pesem«. V imenu ameriških Slovencev pa je toplo spregovoril ameriški rojak Joseph Durn iz Clevelanda. G. Durn, ki je naglasil, da naj bi bil spomenik simbol sožitja med ameriškimi Slovenci in rojstno domovino, je v imenu ameriških rojakov in še posebej članov dramskega društva »Anton Verovšek« izročil za spomenik darilo 282.000 dinarjev. Za g. Durnom je govoril še zastopnik Hrvatske izseljenske matice gospod A. Novak, ki je sporočil čestitke in pozdrave hrvatskih izseljencev.

Zastopniki oblasti, društev, ustanov in podjetij so nato pred spomenik položili vence. Med njimi je bil tudi venec Slovenske izseljenske matice in venec ameriških rojakov. K vencem je v tistem spominu na brata priložila droben šopek Adamičeva sestra Mimi.

Književnik Tone Seliškar je v svojem govoru orisal življenje in delo Louisa Adamiča

V imenu ameriških rojakov so pred spomenik položili venec rojaki Anton Valentiničič, Joseph Durn in Vincent Pink

Skupina ameriških rojakov ob spomeniku

Spomenik Louisa Adamiča v Grosupljem

V prijaznem gozdiču nad Taborsko jamo so do poznega popoldneva zvenele lepe slovenske pesmi. Sproščen smeh se je prepletal z zvoki harmonike. Domača dekleta in fantje so se na plesišču vrteli z rojaki in rojakinjami, ki so po dolgih letih prišli na obisk iz daljnih dežel. Rojakinja si je nabrala dišečih ciklam in si jih pripela na bluzo. »Oh, koliko let je že, odkar sem zadnjič nabirala te rožice, kako se jim že pravi? Čisto sem pozabila...«

ZANIMIVA RAZSTAVA O ŽIVLJENJU IN DELU
NAŠIH ROJAKOV NA TUJEM

Ni lahka naloga prikazati zaokroženo podobo o delu in življenju vseh 350.000 naših ljudi, ki so raztreseni v raznih deželah po svetu. To je pestra in dolga zgodovinska povest, ki se je začela takrat, ko je stopil prvi naš rojak na tuja tla. Od takrat do danes je dolga doba. Mnogo, mnogo desetletij je vmes, premnogo najrazličnejših dežel in zraven žulji in trpljenje, izpolnjeni in neizpolnjeni upi naših ljudi.

Slovenska izseljenska matica obstaja že pet let. In v vseh teh letih je vneto zbirala in še zbira zgodovinsko gradivo o življenju in delu naših rojakov na tujem. Marsikaj je zbrala v tem času, še zdaleč pa ni mogla zbrati vsega.

In tako je tudi razstava O slovenskih izseljencih, ki je bila odprta med izseljenskim tednom, mogla zajeti le v glavnih obrisih življenje naših rojakov v tujini. Razstavo je organizirala Slovenska izseljenska matica in sicer je bila to pri nas že druga izseljenska razstava v zadnjih letih. Razstavljeno gradivo je to pot izpolnilo celo dvorano in še ni bilo prikazano vse, ker po aranžerjevih navodilih razstava ni smela biti prenatrana. Predsednik razstavnega odbora, znani dolgoletni sodelavec slovenskih listov in drugih naprednih slovenskih publikacij, ki izhajajo v Ameriki, Cvetko Kristan, se je potrudil, da je bilo razstavljeno gradivo — fotografije, časopisi, knjige, revije, letaki itd. urejeno tako, da je čim več povedalo o življenju in delu naših ljudi na različnih kontinentih sveta. Ta namen je bil tudi dosežen. To nam dokazujejo številna lepa priznanja obiskovalcev, predvsem rojakov iz raznih dežel, ki so svoje vtise preprosto a tem bolj pristrčno opisali v spominski knjigi. Naj jih navedemo le nekaj:

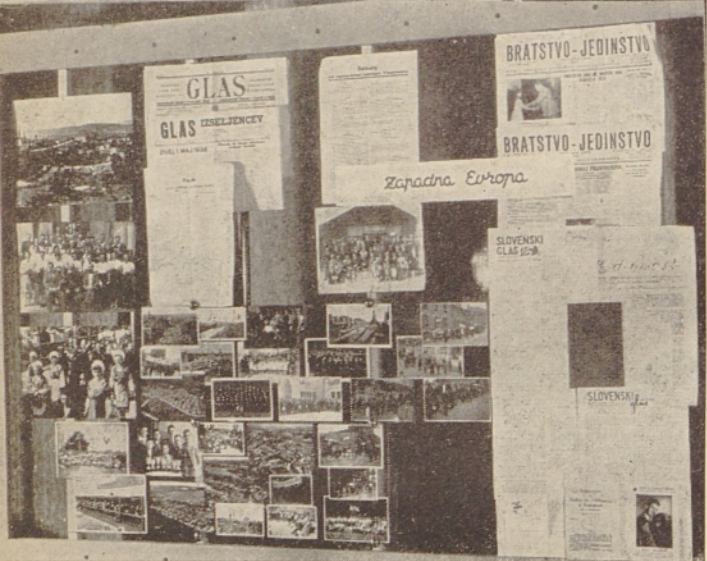
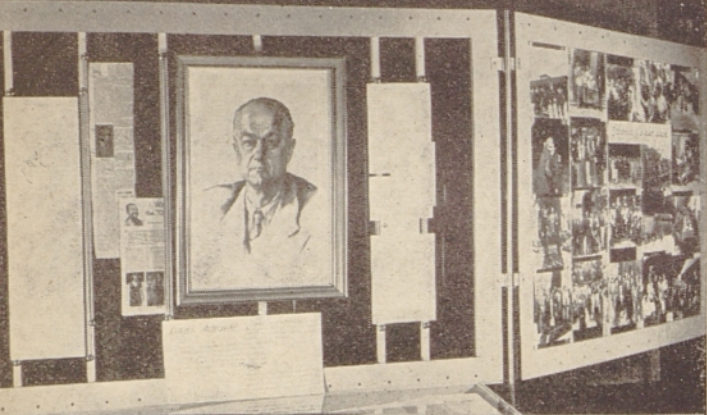
Znani kulturni delavec Joseph F. Durn in soproga Mary iz Clevelanda sta napisala: »Z globokimi občutki, ki naju navdajajo ob najinem obisku rojstne domovine po 43 letih, sva si ogledala tudi to razstavo. Z njo ste nam pokazali ljubezen in razumevanje do našega dela, kar nas bo krepilo pri delu v bodoče...«

»Spomini, kako ste lepi! Še lepša si, svobodna domovina. Nič več nisi tista tuja suznja, katero sem moral zapustiti pred veliko leti...«, je v droben stavek toplo zajeta srčna izpoved Slovenca iz Francije — Martina Pajtlerja iz Tucquegnieuxa.

Franc in Erle Čebin iz Westfalije pa sta takole napisala: »Z veseljem smo si ogledali našo izvrstno razstavo...«

»Razstava se nam zelo dopade, ker je okusno urejena. Iskreno se zahvaljujemo Slovenski izseljenski matici za pozornost,« sta zapisali Mary Lorenc in Frances Nemeth iz ZDA.

»Razstava je krasen spomin iz življenja naših izseljencev v tujini in dokaz njihovega

Mali harmonikarji iz Maribora, ki so tako navdušili rojake na izseljenski prireditvi, so letos za rojstni dan zaigrali tudi predsedniku Jugoslavije maršalu Titu

Dve sliki z izseljenske razstave v Ljubljani

Topla, pristrčna slovesnost se je zaključila z državno himno. Pododbor Slovenske izseljenske matice iz Grosuplja je nato povabil prisotne ameriške rojake in druge goste na piknik in ogled lepe Taborske jame, ki je nad vasico Tabor nad Grosupljem.

zanimanja za rojstno domovino. Naj živi slovenski duh tudi v inozemstvu! — Jože Šerjak, Kanada.

Ivana in Martin Lončar iz Gladbecka sta napisala, da sta bila veselo presenečena, ko sta na razstavi videla fotografijo svojega doma v Gladbecku ter iskreno čestitata Matici.

SE O PRIREDITVAH, KI JIH ROJAKI
PRAV GOTOVO DOLGO NE BODO POZABILI

V soboto, 11. avgusta je bila kot glavna prireditev Izseljenskega tedna v filharmonični dvorani v Ljubljani koncertna prireditev, ki so se je udeležili poleg predstavnikov slovenskega javnega in kulturnega življenja, predsednika Slovenske izseljenske matice Ivana Regenta in podpredsednika Toma Brejca tudi predstavniki izseljenskih matic drugih republik Jugoslavije in številni rojaki. Po pozdravu predsednika Slovenske izseljenske matice Ivana Regenta je nastopil učiteljski pevski zbor, ki si je že izven meja domovine pridobil sloves kot eden najboljših slovenskih pevskih zborov. Zbor je umetniško dognano zapel vrsto pesmi in navdušil zlasti zahtevnejše poslušalce. Enako sta navdušila tudi solista ljubljanske Opere Ladko Korošec in Milica Polajnarjeva. Ko pa je po krajšem odmoru prikoralala na oder krepka četa malih harmonikarjev — fantkov in deklete v belih bluzicah in z rdečimi rutkami okrog vratu ter seveda s harmonikami, ki so bile pri nekaterih skoraj večje od njih samih, ni hotelo biti navdušenju ne konca ne kraja. Nad devetdeset malih igralcev je zaigralo vrsto narodnih pesmi — tople in prigriscne. In čeprav je bila ura že pozna, bi jih bili še in še poslušali te male harmonikarje iz Maribora, ki imajo za seboj že nad 200 uspelih koncertnih prireditev

in jih pozna in ima rada vsa Jugoslavija. In harmonikarji bi bili tudi kar še in še igrali, čeprav je ta ali oni skrivaj zazehal in je malemu dekletcu tam v sredini kar nehote uhajal prstek v usta.

V nedeljo popoldne je bila na ljubljanskem športnem stadionu nogometna tekma za izseljenski pokal. Tekmovali sta nogometni reprezentanci Zagreba in Ljubljane. Izseljenski pokal so si priborili Zagrebčani.

Ob 8 zvečer pa je rojakom, zastopnikom izseljenskih društev in izseljenskih matic priredil svečani sprejem predsednik ljubljanskega okraja dr. Marijan Dermastia.

Sprejem je bil v Križankah v predverju novega letnega gledališča, ki je ponos Ljubljane. V toplem pristno domačem vzdušju, ki ga je vzbujalo vse okolje: godci in strežaji ter strežajke v narodnih nošah, majolike, iz katerih so nalivali vino, domači prigrizki, ribniški pušelji na mizah, so stekli pomenki med našimi Holandci, Francozi, Američani, Kanadčani, Argentinci, Westfalci itd. Oživeli so spomini, daljni in rahli, trpki in sladki, in tkale so se nove vezi od srca do srca, od rojaka do rojaka, ki jih je življenje morda že čez nekaj ur ali dni spet ločilo in razpršilo v najrazličnejše kraje po svetu...

Tako smo preživeli letošnji Izseljenski teden... Vsaka republika je organizirala še svoje prireditve in v Sloveniji so imeli proslave in počastitve rojakov v večini krajev, kjer delujejo pododbori Slovenske izseljenske matice... In prepričani smo, da so bili naši rojaki — letošnji obiskovalci z njimi zadovoljni in da jih dolgo ne bodo pozabili...

Posebej objavljamo poročilo o praznovanju Izseljenskega tedna v bratski republici Hrvatski.

I. S.

Proslava Izseljenskega tedna v Zagrebu

Proslava Izseljenskega tedna v Zagrebu je bila letos posebno svečana zato, ker sta prav v tistih dneh prispeli na obisk v Jugoslavijo iz ZDA in Kanade skupini rojakov članov Hrvatske bratske zajednice.

Skupina 63 članov pod vodstvom M. Grasha je prispela z avionom, druga pod vodstvom S. Brkića pa z vlakom. Obema skupinama je bil prirejen prisrčen sprejem. Matica izseljencev Hrvatske je organizirala zanje obiske nekaterih tovarn in bolnic, predsednik okrajnega ljudskega odbora Jurica Draušnik pa je zanje in za vse druge prisotne izseljence priredil svečan sprejem.

Letošnjim proslavam Izseljenskega tedna sta posvetila tisk in radio mnogo pozornosti. Radijski postaji Zagreb in Sljeme sta poleg vsakodnevnih obvestil o prireditvah Izseljenskega tedna objavili tudi nekaj predavanj o vzrokih izseljevanja in o življenju in delu naših izseljencev, v katerih je zlasti poudarjeno njihovo rodoljubje ter moralna in gmotna pomoč, ki so jo v najtežjem času nudili stari domovini. Zagrebški kakor tudi drugi tisk je objavil vrsto

člankov o naših izseljencih, zlasti je posvetil pozornost največji hrvatski izseljenski organizaciji — Hrvatski bratski zajednici.

Od 1. do 15. avgusta je bila odprta Izseljenska razstava, ki je zajela naše izseljenstvo od prvih začetkov izseljevanja do najnovejšega časa. Razstavno gradivo je bilo po zaključku razstave preneseno na Reko, Split ter še v nekatera naša mesta, nato pa bo ohranjeno za izseljenski muzej oziroma za stalno izseljensko razstavo.

V počastitev članov Hrvatske bratske zajednice sta bili v okviru Izseljenskega tedna prirejene dve prireditvi, izmed katerih je bila druga obenem zaključna prireditev Izseljenskega tedna. Nastopil je Zbor narodnih plesov in pesmi »Lado«, ki je prisotne rojake tako navdušil, da so povabili zbor na šestmesečno gostovanje v Ameriko in mu obljubili vsestransko pomoč.

Matica izseljencev Hrvatske je prisotnim članom NBZ poklonila v spomin po dve fotografiji zbora »Lado«, Hrvatski bratski zajednici kot organizaciji pa nekaj izdelkov domače narodne obrti.

Cedo Variola

Odbor Dramskega društva »Anton Verovšek« v Clevelandu. V sredi soustanovitelj in še vedno član rojak Jos. F. Durn

Joseph F. Durn, Cleveland

CLEVELAND-

Pozdravljena »Rodna gruda«, ti naš dragi list iz domovine. Naj bi ne bilo slovenske hiše v tujini, kamor ti ne bi odprli poti. Ti si ljuba vez med domovino in nami, ki živimo raztreseni po svetu. Zato pa je tudi naloga nas vseh, da se potrudimo, da bo tvoja vsebina čimbolj pestra. In takšna bo, če bomo čimbolj sodelovali v tebi. Da bomo pisali o našem življenju, naših društvih, o vsem našem delu. Jaz danes pošiljam svoj prvi daljši prispevek in obljubljam, da se bom na tvojih straneh še večkrat oglasil. Prav tako pa naj store tudi drugi rojaki iz vseh koncev in krajev sveta. Čim več bo sodelavcev, tem več bo tudi naročnikov in potem se bo morda v prihodnjem letu le izpolnila obljuba uredništva, da bi naš list izhajal mesečno in ne le desetkrat na leto. Zavedamo se, da je to v največji meri odvisno od nas naročnikov.

Naši pionirji, ki so med prvimi s svojim znojem in žulji zaorali v tujo ledino, hitro, mnogo prehitro odhajajo tja, od koder jih ne bo več nazaj med nas. Za njimi ostaja praznina, ki jo mladi rod druge in tretje generacije nikoli ne bo mogel popolnoma izpolniti. Z našimi pionirji odhajajo dragoceni spomini na naše žitje in bitje v tujini, odteka dragoceni sok našega narodnega življenja... »Rodna gruda« pa je svež, mlad izvir našega polagoma pešajočega časopisja v tujini. Zato jo moramo podpreti in ji pomagati in to ne le s tem, da se število njenih naročnikov čimbolj pomnoži, ampak tudi z dopisi. Rojaki, kjer koli ste, kjer koli imate svoja društva, zборе, klube — opišite njihovo dejavnost v »Rodni grudi« in seznanite s svojim delom in vašimi društvi tudi druge, ki jih bo to prav gotovo zanimalo.

Te misli sem napisal za uvod in apel in prepričan sem, da rojaki, ki se zavedajo, da se jim v žilah pretaka slovenska kri, ne bodo šli mimo njega.

V našem Slovenskem Clevelandu, kakor radi s ponosom poudarjamo, je slovensko kulturno življenje še precej razgibano in živahno, čeprav tudi tukaj zadnja leta polagoma pešamo, kar je pač neizogibno. Smo pač v tako zvanem

»Melting Pot-u«. Kar je med nami te naše zdrave mladine, je ni dovolj, da bi nam nudila tisto kulturno razgibanost, kakršna je bila pred leti med nami iz prve izseljenske generacije. Prepričan sem, da bo prav revija »Rodna gruda« lahko precej pripomogla k podaljšanju našega narodnostnega življenja v tujini. Morda bo čez leta izhajala za našo mladino v Ameriki v angleščini, za slovenski rod v drugih državah pa v jeziku, katerega tam govore. Sicer pa za danes še ne govorimo o tem. Se smo tukaj in še precej let bo donela slovenska pesem in se bo glasila slovenska beseda po odrih naših slovenskih narodnih domov, ki jih je res lepo število. V Clevelandu danes še živi okrog 35 do 40 tisoč Slovencev, ali pa še celo več, če računamo naš tretji in četrti rod, ki pa je več ali manj izgubljen za nas. Torej nas je v Clevelandu toliko Slovencev, kolikor jih živi v enem lepem podeželskem mestecu.

Naša kultura ima tu devet toplih ognjišč — narodnih domov. Matični dom je na St. Clair Ave, čeprav je tudi tukaj živahna razgibanost v zadnjih letih nekoliko upadla. Ta dom je največji. Dvorana ima 1400 sedežev. Tu nastopa naša popularna Glasbena matica, Pevski zbor »Zarja«, Dramsko društvo »Ivan Cankar«, Mladinski krožek št. 2 SNPJ, Slovenska narodna čitalnica in še druge kulturne ustanove.

Pevski zbor »Zarja« goji slovensko delavsko pesem med nami že dolgih štirideset let. Svoj jubilej je praznovala 29. aprila. To je bil pomemben kulturni praznik ne le za nas Clevelandčane, temveč za vse ameriške Slovence, saj je »Zarja« znana in priznana daleč izven meja Clevelanda. »Zarja« je najstarejši slovenski pevski zbor v Ameriki. Koliko pevskih zborov, ki so bili znani in priljubljeni, je medtem že usahnilo. »Zarja« pa je še vedno med nami. Kljubovala je raznim neprijetnostim, šla preko raznih ovir in ostala. O tem pevskem zboru bi se dalo veliko napisati. To bom storil ob drugi priložnosti. Za danes naj le mimogrede pripomnim, da ima veliko zaslug, da je »Zarja« danes še med nami, družina Lea Poljšaka. Leo

OGNJIŠČE
SLOVENSKE
KULTURE
V AMERIKI

Tudi naš tretji rod v ZDA se pridno udeležuje na kulturnem področju. Na sliki mladinski orkester na Waterloo Rd

Poljšak, ki je med njenimi ustanovitelji, poje v tem zboru že celih štirideset let. Med prizadevnimi člani sta tudi njegova soproga Viki in sin Leonard.

Ob Erijskem jezeru ob vzhodu Clevelanda je Slovenski delavski dom, ki je po obsegu naš drugi največji slovenski dom v Clevelandu. Podrobneje sem ga že opisal v Izseljenskem kalendarju. Tudi v tem domu je v sezoni precej prireditvev. Mešani pevski zbor »Jadran« obstaja med nami že 36 let. Tudi ta naš kulturni veterani, ki je imel v SDD svoj spomladanski koncert 22. aprila in je v tako zvanih naprednih vrstah, ima v svojih vrstah precej pevcev naše tretje tu rojene generacije.

V SDD na Waterloo Rd. vadi in nastopa tudi Mladinski pevski zbor, ki obstaja že 20 let in je v njegovih vrstah pelo mnogo naše mladine. Pred leti smo imeli takšne mladinske zборе v 6 naših narodnih domovih. Zdaj je ostale še ta zadnji, ki obstaja po zaslugi staršev ter otrok. Od tretjega leta dalje se ta mladež vadi v petju slovenskih narodnih pesmi — pesmi njihovih staršev, dedov, pradedov itd. Vsako leto priredi zbor dva koncerta, enega v jeseni in drugega spomladi. Tako je že dvajset let.

Dalje je v tem domu dramsko društvo »Anton Verovšek«, katerega soustanovitelj je bil pisec tega članka. To društvo obstaja že 35 let. V tem času je poustvaril na odru SDD že lepo število slovenskih dram in iger. Dalje imamo tudi slovensko narodno čitalnico, ki ima v svoji knjižnici nad 5.000 knjig poleg časopisov, ki jih rojaki v prostorih čitalnice radi prebirajo.

Nešteto krat se vprašujem, kaj bi Slovenci v Clevelandu počeli, če ne bi imeli svojih narodnih domov. Čeprav nekateri danes životarijo, še polno utripa naše kulturno življenje v omejenih dveh domovih ter v Jugoslovanskem Centru, kakor radi nazivamo Jugoslovanski društveni dom v Euclid Ohio.

In število naših podpornih in raznih drugih društev, ki zborujejo v teh domovih? Razni civilni klubi, Ameriško slovenske organizacije,

Progresivne Slovenke, ki imajo tudi 4 postojanke med nami v Clevelandu, in sicer št. 1 v SDD na Waterloo Rd, št. 2 na St. Clair ave, št. 3 v Euclid Ohio in št. 7 krožek tudi zboruje v SDD na Waterloo Rd. Ta krožek pa zboruje v angleščini, ker so v njem žene tu rojenih slovenskih mater.

Tako v našem slovenskem Clevelandu danes deluje še vedno okrog 300 do 400 raznih naših ustanov, društev, dramskih krožkov, pevskih zborov in drugih.

Slovenski narodni domovi upravljajo premoženje teh društev in ustanov, ki ima milijonsko vrednost. Takšen je danes naš slovenski Cleveland, na katerega gledajo vsi ameriški Slovenci s ponosom, saj je vse, kar imajo, pridobljeno z vztrajnostjo in žilavostjo. Čeprav se zavedamo, da se počasi utapljam, vendar utonili še nismo in tudi še dolgo ne bomo. Temu so dokaz naši ponosni domovi, naša društva, naša slovenska beseda in pesem, ki še dolgo ne bo zamrla v našem slovenskem Clevelandu.

Tone Pavček:

Pot

*Polje, polje v mladem soncu
in prek polja ozka gaz.
Med visokim klasjem greva
po tej gazi ti in jaz.*

*Ti ne veš in jaz ne slutim,
kam ta tiha pot pelja,
daleč? blizu? morda naju
noč zagrne in temà?*

*Ah, ne boj se. Nama sveča
sanj svetila bo v temi.
Vso to pot in prav do konca,
ko ob smrti dogori.*

*In takrat bo prazno polje
in takrat bo znana gaz,
saj jo v hipu bova drugič
prehodila ti in jaz.*

VIDEL SEM DOMOVINO

Rojak Anton Zagar, ki že 32 let živi v južni Franciji in leži zadnja leta težko bolan za rudarsko boleznijo silikozo v bolnici v Petit Arboisu, kjer je bil že večkrat operiran. Svojo bridko življenjsko zgodbo nam je opisal v peti številki našega lista, kjer tudi pravi, da se mu zdravje vrača, odkar je po izseljenski oddaji ljubljanskega radia, »Rodni grudi« in »Izseljenskem koledarju« spet dobil stike z domovino.

V šesti številki »Rodne grude« smo vam povedali, kako je bilo, ko nas je obiskal in objavil njegovo sliko. Zdaj pa z nekoliko zamude objavljamo njegovo pismo iz Francije, kjer nam piše o svojih vtisih iz domovine.

Po dolgih dvaintridesetih letih sem videl in doživel vse, kar zajema velika beseda — domovina. Tako veliko in čudovito je vse to, da bom le malo od tega lahko povedal z besedami. Ležal sem po težkih operacijah — ležal sem mesece in leta, daleč od svojih — med ljudmi, ki niso nikoli poznali jezika moje matere, moje domovine. Nepričakovano pa me je samotnega obiskala domovina. Pozdravila me je iz mojega malega radijskega aparata, v izseljenski oddaji ljubljanske radijske postaje. Prišla je k meni z lepimi podobami v »Rodni grudi« in »Izseljenskem koledarju«. Kako mi je bilo takrat, sem vam že napisal. Bolje mi je bilo in vedel sem le eno: da moram čimprej vsaj za kratek čas spet videti drage domače kraje. Zdravniki so se čudili, ko sem jih prosil za dopust in mi niso verjeli, da bom zmogel dolgo pot. Pa sem zmogel. Saj sem vedel in mislil le eno: grem v domače kraje.

Ne bom pozabil svojega obiska pri Izseljenski matici v Ljubljani, kjer sem bil tako lepo sprejet. Tajnik Izseljenske matice me je z mojimi sorodniki peljal na Bled. Te poti do smrti ne bom pozabil. Videl sem nove tovarne in nove lepe stanovanjske hiše za delavce. Videl sem gore in gozdove — vse, vse je bilo tako lepo. Videl sem Kamniške planine in Julijske Alpe s ponosnim očakom Triglavom. Vozili smo se okrog Blejskega jezera in moja pljuča so žejno srkala sveži domači zrak. Prav dobro sem se počutil in mislim, če bi bil nekaj časa v lepi Sloveniji, bi se moje zdravje zelo zboljšalo.

Ko sem leta 1924 odšel iz Zagorja, so bile v zagorski dolini samo tri ali štiri hiše. Danes pa je tam že celo mesto in še vedno vsepovsod gradijo. Mnogo delavcev ima lepe stanovanjske hišice, v moji mladosti pa tega ni bilo.

»Tukaj vidite, v kakšnem pustem kraju živim — v tem sanatoriju ležim že skoraj deset let in mislim na daljno, lepo domovino Slovenijo...«

Doma pri nas je bilo sedem otrok. Vsa družina je stanovala v enem prostoru Pod skalo, mislim, da se še danes tam tako pravi. Okno je bilo nižje kakor cesta in stena pri oknu je bila vedno vlažna.

V Zagorju sem našel nekaj svojih nekdanjih sošolcev in pogovarjali smo se o mladih dneh. Najtežje mi je bilo, ko so mi povedali, kako je bilo z mojimi kameradi, s katerimi smo odšli leta 1924 skupaj na delo v Francijo. Povedali so mi, da so vsi drug za drugim podlegli težki rudarski boleznijo silikozii. Čeprav jaz nisem ostal med njimi v Pas de Calaisu in sem živel na drugem koncu Francije, ta težka bolezen tudi meni ni prizanesla in zdaj mineva že deveto leto, odkar se zdravim v sanatoriju.

Prehitro je minul moj dopust in moral sem se posloviti. Toplo se zahvaljujem županu zagorske občine Alojzu Lukaču ter podružnici Slovenske izseljenske matice v Zagorju in njemu tajniku Francetu Močilnikarju za lep sprejem in za obisk ter nasvete glede moje pokojnine. Prav tako se zahvaljujem Zavodu za socialno zavarovanje, ki mi je odobril med mojim bivanjem v Sloveniji brezplačno nego v bolnici, zdravniku dr. Collavtiju in sestri Poglajenovi, ki sta me tako skrbno negovala in previjala.

Anton Zagar, Petit Arbois,
Les Milles B. du R., Francija

Želja se ji je izpolnila

V Renčah pri Gorici živi 81-letna Karolina Turel, rojena Vičičeva, ki je v življenju že mnogo bridkega prestala. Že kot mlado dekle, pa tudi pozneje, ko je bila poročena, je nosila v 14 km oddaljeno Gorico mleko in povrtnino, da je preživela svojo številno družino. Od 10 otrok žive že skoraj tri desetletja Valerija, Srečko, Miro in Oton v Buenos Airesu v Argentini, Jelka in Bogica v Srbiji, Meri v Italiji, Vera pa je doma v Renčah; mlajša sinova Anton in Stefan sta pa dala svoji mladi življenji za svobodo med narodnoosvobodilno borbo.

Mamica Turelova, ki je že od l. 1934 vdova, si je vedno želela, da bi še kdaj videla katerega svojih otrok, ki žive v tujini. In res je letos doživela veselo srečanje s svojim starejšim sinom Mirkom, znanim naprednim izseljencem iz Argentine. Po dolgih 29 letih sta se toplo objela mati in sin. Svidenje po tolikih letih pa je bilo tembolj pristrčno, ker je Mirko 15. avgusta doma praznoval svoj 50. rojstni dan. Poleg sorodnikov in prijateljev iz otroških let mu je čestital tudi ljudski poslanec Milo Vižintin in njegov prijatelj iz Argentine, tajnik podružnice Slovenske izseljenske matice iz Nove Gorice, Mirko Ličen.

NOVICE *iz Avstralije*

SEKCIJA JUGOSLOVANSKE UNIJE V MELBOURNU

Nad 40 Slovencev se je 26. avgusta udeležilo sestanka v Melbourne, Vict. Poleg predsednika so bili na sestanku navzoči še tajnik A. Kocijančič in člana Unije L. Pahor in E. Peteroš.

Predsednik J. B. Škilan je navzočim razložil namen sestanka — ustanovitev sekcije društva Jugoslovanske unije v Melbourne. Med drugim je govornik naglasil, da nekateri Slovenci v Avstraliji ovirajo prizadevanja društva. Dejal je, da tistih, ki slabo govorijo o Jugoslovanski uniji in lastni domovini, ne moremo imenovati Slovencev.

Prisotni so nato soglasno sprejeli predlog g. Preghla, da naj bi se ustanovila ena sekcija J. U. P. D., ker bi si tako lahko člani ob boleznih medsebojno pomagali. Tajnik Kocijančič je predlagal izvolitev članov sekcije, od katerih hosta dva člana kooptirana v vodstvo Jugoslovanske unije.

Izvoljeni so bili: za častnega predsednika J. B. Škilan, za podpredsednika V. Preghel, za tajnika Košuta, ki je istočasno delegat v glavnem odboru Unije, in člani: A. Slavič, P. Prodan, R. Novak, E. Rebula, L. Kozlovič in J. Milanovič.

SLOVENSKA KNJIŽNICA V GEELONGU

V okviru društva Jugoslovanska unija je bila v Geelongu ustanovljena slovenska knjižnica, ki si je nadela ponosno ime »Triglav«. Začetek je bil skromen. Knjižnica je imela le 50 knjig in 12 članov. Že štirinajst dni kasneje pa se je število knjig v knjižnici in članov znatno povečalo in se še vedno večja. Knjižnica posluje vsak četrtek in nedeljo. Razpolaga s knjigami različne vsebine: ljubezenski romani, zgodovinske povesti, potopisi itd. Na razpolago so tudi katalogi s seznama različnih knjig, ki jih slovenski rojaki v Avstraliji lahko potom knjižnice naroče ali pa tudi kupijo.

Slovenci, berite slovenske knjige. Berejo naj jih tudi vaši otroci! Ne pozabite svojega slovenskega jezika!

Vodstvo Jugoslovanske unije z obžalovanjem sporoča, da je 28. avgusta letos postal žrtev avtomobilske nesreče v Milparinki N. S. W.

M. S O S I Č

podpredsednik društva Jugoslovanske unije

Iz rojstnega kraja se je izselil l. 1923 po fašistični zasedbi. Star je bil 68 let in zapušča ženo Angelo, sinova Marja in Junija ter ostale sorodnike.

Predsednik Jugoslovanske unije izreka družini pokojnika toplo sožalje v imenu vodstva in članov društva.

Naj pokojnik v miru počiva v zemlji, kjer je živel in delal!

Jugoslovanska unija
P. N.
J. B. Škilan

»Rodna gruda« v Avstraliji — čita jo predsednik Jugoslovanske unije J. B. Škilan v Geelongu

Anton Valentinčič, Sharon, Pa.

Po 55 letih spet doma

Ob obisku moje rojstne domovine nove lepe Jugoslavije sem prepotoval velik del Slovenije kot še nikoli prej. Podrobno o tem bom poročal kasneje, kot bom poročal tudi o moji rojstni vasi Pejce, fara Šentjur pri Grosupljem, kjer mi je tekla zibelka. Biti odsoten od rojstnega kraja 55 let, je dolga doba in ako premislim, kako je to hitro preteklo, pa mi je vendar ostalo vse dobro v spominu. V tem času so mi odšli v večnost oče, mati, brat in tri sestre. Tu sem dobil žive še tri sestre in nekaj bližnjih sorodnikov. Seznanil sem se tudi z uradom Slovenske izseljenske matice. Tam so sami veseli fantje in zgovorna dekleta. Vsi so prav vljudni in postrežljivi. Tam lahko dobiš takoj vse informacije. Lojze Zdravce pa je kot kak posredovalec, takoj se ti pridruži v vesel pogovor.

22. julija sem se v družbi dveh mojih vnukov podal v zdravilišče Slatina Radenci, kjer smo ostali tri tedne. Tu je jako lepo zdravilišče s kopanjem in masažo. Seveda oboje predpiše zdravnik. Mnogi se zelo pohvalijo o takih kopolih. 25. julija sem iz Amerike dobil telegram, da je tam v Sharonu, Pa. nenadoma zbolel moj sin Franc, star 32 let. Drugi dan pa zopet telegram, da je operaciji podlegel. To me je tako potrla, da nisem imel obstanke. Ko sem 1. junija šel na vlak, me je na postajo spremilo osem otrok, seveda so vsi poročeni in ko se bom vrnil nazaj, bom tam našel enega manj.

PO DOMAČI DEŽELI

50 let je praznovala bohinjska železnica 19. julija, to je proga, ki je povezala Jesenice—Bohinjsko Bistrico—Most na Soči—Gorico—Štanjel in Trst. Gradnja te proge je bila zelo težavna in draga, saj je bilo treba prevrtati številne predore, zgraditi viadukte, mostove, galerije, regulirati hudournike. Poseben sloves in ponos te železnice je bil poleg dvotirnega 6339 metrov dolgega bohinjskega predora predvsem solkanski most, ki je imel takrat največji kamniti obok na svetu, saj so zanj nabrežinski kamnarji narezali 1900 kubičnih metrov kvadrov. Obe svetovni vojni sta progi pustili težke posledice. V prvi je bil porušen znameniti solkanski most, po drugi pa je bilo treba obnoviti številne mostove, postaje, tirne naprave itd., saj so bile vzdolž vse proge hude partizanske borbe.

Zanimiva razstava domače televizije. V začetku avgusta je bila na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprta tretja mednarodna razstava radia in telekomunikacij. Razen domačih podjetij so na razstavi sodelovala podjetja iz Anglije, Zahodne in Vzhodne Nemčije, Avstrije, ZSSR, Italije, Francije in Belgije. Razstava je bila zlasti pomembna tudi zato, ker so bili razstavljeni prvi doma izdelani televizijski aparati.

Nad 60.000 ladij je v prvi polovici letošnjega leta priplulo v jugoslovanska pristanišča. V notranjem prometu so prevažali največ premoga, cementa in gradbenega materiala. Za izvoz pa predvsem razne rude, cement in metalurške proizvode.

Prva jugoslovanska razstava tobačnih izdelkov je bila od 10. do 20. septembra v Skoplju. Sodelovala so vsa podjetja za pridelovanje in obdelavo tobaka iz Jugoslavije, vsi tobačni inštituti ter skoraj vsi tuji uvozniki jugoslovanskega tobaka. Glavni namen razstave je bil, da se jugoslovanski tobačni izdelki še bolj uveljavijo na tujih tržiščih.

Nova potniška ladja »Jugoslavija«, doslej največja, ki je bila izdelana v splitski ladjedelnici, je bila nedavno slovesno izročena prometu.

Jugoslovanski olimpijski komite bo poslal na olimpiado v Melbourne v Avstralijo ekipo, ki bo štela 45 športnikov. Jugoslovanski športniki bodo tekmovali v nogometu, waterpolu, plavanju, atletiki, veslanju in streljanju. V nogometni ekipi je tudi Mariborčan Ivo Toplak.

Slovenski oktet na Kitajskem. Znani Slovenski oktet, ki bi bil moral priti na gostovanje k našim rojakom v Ameriko, je v juliju z velikim uspehom gostoval na Kitajskem. Prej je že gostoval v različnih evropskih deželah in uživa danes sloves ene najboljših zborovskih skupin sveta. Z oktetom so gostovali na Kitajskem tudi

Motiv iz Novega mesta

Pridne obiralke hmelja v Savinjski dolini so imele letos dosti dela

nekateri jugoslovanski operni solisti, med njimi tudi prvakinja ljubljanske Opere Vilma Bukovčeva.

Slikar Maks Koželj umrl. V Kamniku je umrl 73-letni akademski slikar Maks Koželj. Vse do zadnjega je bil neumorno delaven in mu je smrt tako rekoč iztrgala iz rok slikarski čopič. Rojen je bil v Kamniku. Bil je navdušen planinec in je skoraj vso svojo umetniško ustvarjalnost posvetil slikanju planinskih motivov. Tudi v »Rodni grudi« šmo v prvem letniku kot posebno umetniško barvno prilogo objavili njegov planinski motiv iz doline Trente, ki je bil rojakom nadvse všeč.

Ljubljana je dobila novo mlekarno, ki je četrta v vrsti novih mlekarin v Sloveniji. Ima sirarno, topilnico za topljenje sira, obrat za predelovanje smetane, maslarno in predelovalnico skute. Mlekarina predela dnevno 60.000 litrov mleka.

Še več penicilina na domačem trgu. Tovar- na »Galenika« v Zemunu bo povečala svoje obrate in izdelovala penicilin v trikrat večji količini kakor doslej. Za nabavo potrebne opreme je UNICEF odobril pomoč sto tisoč dolarjev. Pa tudi s to povečano proizvodnjo penicilina še ne bodo krite vse potrebe po tem zdravilu in ga bo morala Jugoslavija tudi letos še nekaj uvoziti. Zato nameravajo v prihodnjih letih zgraditi še eno novo tovarno, kjer bodo proizvajali desetkrat več penicilina kakor v sedanji.

Slovenski filmi se dobro uveljavljajo na tujih tržiščih. Mladinski film »Kekec« je bil nedavno prodan Kitajski in Bolgariji, film »Trenutki odločitve« so odkupila filmska podjetja v Sovjetski zvezi in Bolgariji, film »Vesna« pa v Madžarski, Poljski in Vzhodni Nemčiji. Slovensko filmsko podjetje »Triglav film« je nedavno dovršilo umetniški film »Dolina miru«.

Po 26 letih se je vrnil v domovino Franc Klopčič, brat znanega slovenskega pesnika Mileta Klopčiča. Vrnil se je v svoj rojstni kraj Zagorje, kjer je bilo pred leti njegovo življenje in delo tesno povezano z borbo zagorskih rudarjev proti takratnim oblastem. Franc Klopčič je 26 let preživel v Rusiji. V razgovoru je dejal, da je zelo presenečen nad hitrim razvojem rudarskega Zagorja.

Osemnajst tujih držav je sodelovalo na drugi mednarodni vinski razstavi, ki je bila avgusta v Ljubljani. Svoja vina so razstavile Anglija, Avstrija, Avstralija, Bolgarija, Ciper, Chile, Francija, Grčija, Italija, Južna Afrika, Madžarska, Malta, Maroko, Portugalska, Romunija, Spanija in Jugoslavija. Mednarodna ocenjevalna komisija je podelila za najboljša vina 51 zlatih medalj, od teh so dobila slovenska vina 21 medalj.

Lepo je — »tamkaj gori na planincih, na zelenih košenincih...«

Pogled na Celje

Pravljica? — Ne, temveč košček lepote iz čudovite Postojnske jame, ki so si jo letos ogledali tudi številni rojaki

Prijeten obisk iz domovine

Letos so nas v Holandiji obiskali člani ljubljanske Opere. Ta obisk nam bo ostal neizbrisno v spominu. Le škoda, da jim je bil čas tako kratko odmerjen. Z veliko brzino smo dragim gostom organizirali v pozdrav veseli slovenski večer. Prireditev je bila pri moji hčerki v Castellunu. Odziv je bil zelo številen tako od gostov kakor tudi od rojakov, ki žive v Holandiji. Škoda, da ni bilo še več prostora, ker mnogo gostov ni dobilo sedežev. Dragi gosti so nam pri-

pravili prelep program, da smo se počutili, kakor da smo sredi Ljubljane. Brez diha smo poslušali zvoke godbe in lepe pesmi. To je bil res užitek! Ob koncu so še nekaj narodnih pesmi, ki smo jih skupaj zapeli, dodali fantje iz ljubljanske Opere. Seveda smo tudi plesali. Tudi mene je krepko zavrtelo zauber slovensko dekle. To je bil res prijeten večer, ki ga ne bomo pozabili. Vsi želimo, da bi dragi gostje čimprej spet prišli k nam.

Jože Kurnig, Herlen, Holandija

TELOVADNA ŠOLA V GOZDU

Če se pelješ iz Celja preko Braslovč proti Mozirju, te ob levi in desni strani poti pozdravljajo nizki griči ter širna polja, pokrita z nasadi »zelenega zlata« — svetovno znanega savinjskega hmelja. Kake 3 km pred Mozirjem pa se podoba hipoma spremeni. Pot zavije v ozko, zakrivljeno sotesko. Strma, s košatimi gozdovi porasla bregova hipoma stisneta Savinjo, ki se nekaj časa peni čez skalovje v hitrih brzicah, potem pa spet umiri v globokem koritu, polnem temnozelenih tolmunov. Ko se ta soteska razširi in zagledaš pred seboj prostrano mozirsko kotlino, boš na travniku onstran Savinje opazil veliko tablo z napisom »PARTIZAN«.

V tem prelepem koščku slovenske zemlje ima svoje taborišče »Partizan«, zveza za telesno vzgojo Slovenije, ki prireja tod leto za letom tečaje za vzgojo novih vaditeljev. To je torej pravcata šola v gozdu, obenem pa je to nekakšno »taborišče v konspiraciji«. Če se še tako trudiš, ne boš mogel dognati, da leži dobrih sto metrov od glavne ceste Celje—Mozirje v borovem gozdičku ob Savinji 30 ali 40 šotorov. Na eni strani obkroža to taborišče strmo pobočje, poraščeno z gostimi gozdovi, z drugih strani pa se širijo košati borovci. Tako lahko opaziš taborišče, ki je skrito pred nezaželenimi pogledi in pred čestnim prahom, šele takrat, ko stopiš prav med šotore v taborišču.

Ta idilični kotic ob Savinji so odkrili že pred vojno člani celjskega sokolskega društva in ga uporabljali za taborjenja. Takoj po osvoboditvi je na istem mestu začela prirejati tečaje Zveza »Partizan« Slovenije. Prva leta še ni bilo vse tako urejeno, kot bi bilo potrebno; primanjkovalo je šotorov, orodja, igrišč in še marsičesa. Danes pa je mozirsko taborišče že pravi moderni »camping«. Sredi gozdne jase so vzorno razvrščeni sivo-zelenkasti šotori, v vsakem sta dve lepi postelji in električna luč. Okoli po

gozdu pa je razpostavljeno polno telovadnega orodja — drogov, krogi, bradlje, konji, plezala itd. V gozdičku so tudi vsa igrišča za odbojko, košarko, rokomet, naprave za atletiko, steza za tek in še marsikaj, kar je potrebno za pouk športa in telovadbe. Prostrani borovi gozdovi naravnost vabijo obiskovalca k teku, še bolj pa je seveda vabljava bistra Savinja, oddaljena le 50 m od šotorov, ki rada sprejme mlade telovadce v svoj osvežujoči objem...

Vsako leto prihajajo v Mozirje telovadci iz vseh krajev Slovenije, da si v 14- ali 20-dnevnih tečajih pridobijo potrebno znanje za delo v društvih. Mozirska šola ima danes že kar lepo tradicijo. V celi Sloveniji boš težko našel društvo, ki ne bi imelo vsaj enega vodnika iz te šole.

In kako se mladina počuti v taborišču? Ne bo dovolj, če povemo, da večina tečajnikov po končanih izpitih kar moče iti domov. »Nočemo domov! Pustite nas tu vsaj še nekaj dni, da se še kaj naučimo,« moledujejo dostikrat mladinci svoje predavatelje ob zaključku tečajev. Ali pa pomislite na primer nekega mladince, ki mu je umrl oče. Fant je takoj odpotoval v rojstni kraj in se udeležil pogreba, toda že naslednji dan ste ga lahko zopet našli v tečaju...

Delo v tej gozdni šoli je precej trdo in zahtevno. Zgodaj zbudi dežurni mlade telovadce in takoj se prične resno delo. Dopoldne in popoldne so na sporedu praktična in teoretična predavanja, vmes pa je nekaj časa za počitek in učenje. Čas je dragocen, vsako minuto je treba temeljito izkoristiti. Seveda pa se mladina tega sama dobro zaveda in je z dušo in telesom pri delu. Pridni kuharici Micka in Lenčka pa z obilnimi obroki hrane neumorno skrbita, da so želodci mladih telovadcev vedno zadovoljni.

Drobna, sanjava jesen

*Ni več poletnih večerov,
ko iz zoreče pšenice
pedikale polne nemirov
so sivodrobne prepelice.*

*Ni pesmi vetrov sred poljan,
ne makov rdeče cvetočih,
ne njenih oči sanjajočih
med ozkimi kolniki sanj.*

*Zdaj listje po ogradih gnije
in s stranjščic otožno zveni
pesem pastirjev, ki z dežjem
v polja se pusta gubi.*

*V srca je rahlo kanila
mimoidočim ljudem
in v predale spominov se skrila,
drobna, sanjava jesen.*

Ameriški priseljski muzej

28. junija letos je bila v New Yorku na otoku Liberty, na katerem stoji znani kip Svobode, svečanost v zvezi z gibanjem za ustanovitev Ameriškega priseljskega muzeja. Te svečanosti so se udeležili zastopniki vseh mogočih narodnosti iz Združenih držav in za vsako je bilo vsajeno po eno drevo kot viden in trajen spomin na sodelovanje teh narodnosti. Za ameriške Slovence je bila navzoča Mrs. Anne Grill, ki je bila kot predsednica Progresivnih Slovenk Amerike v Clevelandu pooblaščen za zastopati to slovensko organizacijo, katera se je v imenu ameriških Slovencev pridružila gibanju za ta muzej.

V New Yorku je bil namreč organiziran poseben odbor priseljencev, ki naj bi zbral sredstva za ustanovitev Ameriškega priseljskega muzeja (American Museum of Immigration). V tem odboru je tudi znani hrvatski kipar Ivan Meštrović, ki predava na univerzi Syracuse v državi New York. Muzej bo stal ob vznožju kipa Svobode v New Yorku in bo obsežna stavba z dvoranami, razstavnimi prostori, knjižnico, upravnimi uradi itd. Vsaka narodnost, ki bo prispevala določeni znesek, najmanj pa 5.000 dolarjev, bo imela tam svoj razstavni kotiček. Stene muzeja bodo poslikane s pomembnimi narodnimi slikami (freskami). Odbor

strokovnjakov bo odločal, kateri predmeti (zgodovinski in drugi) so primerni za muzej. Vsaka narodnost bo imela v muzeju nekaj stalnih razstavnih objektov, druge stvari pa se bodo izmenjavale. Zgradba muzeja bo stala pet milijonov dolarjev, po zgraditvi muzeja pa bo skrbel za upravo in vzdrževanje muzeja zvezna vlada Združenih držav. Čeprav bi mogli dobiti sredstva za ta muzej od kake ustanove ali velikega denarnega zavoda ali podjetja, misli pripravljali odbor, da je primernejši način širokega zbiranja prispevkov, kajti Amerikanci (priseljenci) naj se zavedajo, ko darujejo, da so dali nekaj za skupnost, in da bo ta zgradba z muzejem vred postala skupna last. Zavest o tem naj živi iz roda v rod.

Med amerišskimi Slovenci so Progresivne Slovenke prevzele nalogo zbrati 5000 dolarjev. Na izredni seji svojega odbora 1. maja letos so odobrile to akcijo. Organizirale bodo razne prireditve, tako tudi veliki Slovenski sejem, kjer so oddale tudi avtomobil kot glavni dobiček na dan 70-letnice postavitve kipa Svobode (28. oktobra). Darovalci 10 dolarjev bodo dobili naziv graditeljev, 100 dolarjev pa graditeljev mojstrov. Progresivne Slovenke so v ta namen dolej zbrale že več kakor 1000 dolarjev.

-st-

Domovina

LEP USPEH SLOVENSKEGA ZDRAVNIKA

Slovenski zdravnik dr. Edward J. Rupnik iz Libraryja, Pa. je 5. julija odpotoval s svojo družino v Atene, kjer bo prevzel skrb za zdravje ameriških vojaških in civilnih predstavnikov v Grčiji. Dr. Rupnik je še mlad (32 let star) mornariški kirurg. Bil je tudi že na Koreji, kjer je zdravil ameriške vojake. Je sin slovenskih staršev in njegov oče Frank je upokojen rudar. Dr. Rupnik je član društva št. 386 SNPJ in je bil govornik na nedavnem pikniku SNPJ v South Parku pri Pittsburghu.

NOV SLOVENSKI ZDRAVNIK

Na univerzi Western Reserve je končal študij in dobil diplomu doktorja medicine John A. Bukovnik iz Clevelanda, sin znane slovenske družine Johna Bukovnika, ki je bil mnogo let fotograf v Slovenskem narodnem domu v Clevelandu, na St. Clair Ave.

ZLATE POROKE

12. maja sta praznovala 50-letnico poroke v Ciceru, Ill. Joseph in Frances Ambrose (Ambrožič). Proslavo so priredili sin in hčere z družinami.

— 19. maja sta praznovala zlato poroko Anton Lowrinc in soproga iz Lowberja, Pa. Proslavo so priredili otroci, trije sinovi in tri hčere. — 24. junija sta proslavljala 50-letnico poroke John Novak in soproga, člana društva št. 262 SNPJ v Farrellu, Pa. — 1. julija pa sta imela slovenska rojaka mr. in mrs. Anton Marinčič svojo zlato poroko. Javno proslavo sta imela na svojem domu v Yukonu, Pa.

ROJAK DOBIL VELIKO ODŠKODNINO

Chicaška »Tribune« poroča, da je prejel slovenski rojak Joseph H. Bostič iz Whithe Sulphur Springsa, W. Va., odškodnino 130.000 dolarjev za poškodbe, ki jih je dobil pri delu na železnici Chesapeake & Ohio Railroad. Bostič si je težje poškodoval hrbtenico. Kljub odporu družbe mu je sodišče priznalo odškodnino v gornjem znesku.

40-LETNICE DRUSTEV

20. junija je proslavljalo 40-letnico svojega obstoja društvo SNPJ št. 312 »Vipavski raj« v Clevelandu, O. Na proslavi so imeli lep program in za njim družabno prireditve. — 8. julija pa je bila v Farrell City

Parku proslava 40-letnice društva št. 262 SNPJ v Farrellu, Pa. Na proslavi je sodelovalo tudi društvo Keystoneers št. 755 SNPJ.

TEŽKA NESREČA V SLOVENSLEM DOMU V STRABANU, PA.

4. junija dopoldne je v Slovenskem domu društva SNPJ št. 138 »Pioneer« v Strabane, Pa. eksplodiral parni kotel za gretje vode. Ker so opazili, da nekaj ni v redu, so šli upravnik doma, 25-letni Jerry Jarkosky ter še nekaj drugih članov društva v klet pogledat, kaj je. Ko so prišli tja, je bilo vse polno pare in preden so mogli kaj storiti, je kotel že eksplodiral. Jarkosky je bil ubit na mestu, član društva Sylvester Chesnik (Česnik) pa je umrl po 12 urah. Več gostov je bilo ranjenih delno težko, delno lažje. Dom je bil precej poškodovan. Vzrok nesreče je bil najbrž defektni ventil.

50-LETNICA PEVSKEGA ZBORA »PRESEREN« V PUEBLU, COLO.

10. junija je bil jubilejni pevski koncert pevskega zbora »Prešeren« v Pueblu, Colo. ob proslavi 50-letnice ustanovitve tega zbora. Na sporedu koncerta so bile slovenske, hrvatske in ameriške pesmi.

ZORMANOV DAN

V Clevelandu je bil po pevcih in pevkah štirih slovenskih pevskih društev izbran odbor za Zormanov dan. 30. septembra bodo priredili v počastitev nestorja slovenskih pevovodij v Clevelandu, slovenskega pesnika in skladatelja Ivana Zormanana, poseben koncert, na katerem bodo peli samo Zormanove skladbe.

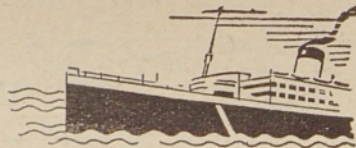
SLOVENSKI PROGRAM NA TV

Televizijska postaja WGN-TV, kanal 9, v Chicagu je 16. junija pričela oddajati nov mednarodni program. Vsako soboto bodo nastopale različne narodnostne skupine, orkestri in pevci. Prva oddaja je bila

Se ena vesela družba s piknika v Kamniški Bistrici: Od leve proti desni rojaki: Frank Cesen iz Clevelanda, Frances Kapek iz Detroita, Joe in Ann Kotar iz Detroita, Krist Stokel in soproga in Mary in Joseph Durn iz Clevelanda

na tujih tleh

slovenskega značaja. Nastopil je s slovensko plesno glasbo Frankie Kovacich s svojim orkestrom. Program je trajal eno uro od 19. do 20. ure. Precejšnje število ljubiteljev Kovačičeve godbe z južne strani Chicaga se je oddaje udeležilo osebno.

ZAVETIŠČE ZA STARE IZSELJENCE

V ameriških slovenskih listih, predvsem v Prosveti, je živahna razprava o predlogih za ustanovitev in zgraditev zavetišča za stare slovenske izseljence. Tako zavetišče bi bilo potrebno tako za tiste izseljence, ki so brez sredstev in brez svojcev kakor tudi za tiste, ki imajo sredstva, a nimajo svojcev, pri katerih bi stanovali na stara leta. Za tako zavetišče bi bilo treba veliko sredstev — računajo, da najmanj 250.000 dolarjev in zdaj debatanti ugibajo, kje bi bilo mogoče dobiti taka sredstva. Nekateri predlagajo tudi SNPJ, ki pa nima primernega stavbnega sklada. Nekatere tuje bratske podporne organizacije imajo take domove. Od jugoslovanskih pa ima samo največja — Hrvatska bratska zajednica — svoj otroški dom za 50 otrok v Des Plainesu blizu Chicaga. Posamezni rojaki sicer nudijo v pomoč večje denarne zneske, vendar kljub vsemu sredstva najbrž ne bodo zadostna.

50-LETNICA DRUŠTVA SNPJ V SPRINGFIELDU

Letos 6. maja so proslavljali v Springfieldu, Ill. 50-letnico društva SNPJ št. 47. Točna 50-letnica bo sicer šele 6. septembra, vendar je takrat v srednjem Illinoisu prehuda vročina in zaradi tega je bila proslava določena na maj. Bila je v Slovenskem delavskem domu. — Glavno zgodovinsko poročilo je imel tajnik društva John Goršek st., ki ima že 87 let, a še vedno opravlja tajniške posle. Od ustanovnih članov živijo še trije. Po govorih so nastopili člani mladinskega krožka št. 34, ki ga vodi Mary Brinovar. To so večinoma sami malčki otrok slovenskih priseljencev. Dekla-

mirali so v slovenščini in angleščini. Imeli so tudi pevske in glasbene točke. V imenu glavnega odbora SNPJ je govoril glavni blagajnik Mirko G. Kuhel. Pela je sopranistka Mary Strukel. Ob koncu so prikazali še zvočne in neme filme o Jugoslaviji. Ugajali so zlasti filmi iz Slovenije. Na koncu je bila še veselica na starokranjski način in slovenska pesem je orila še pozno v noč.

DNEVI SNPJ

24. junija je bil v South Parku pri Pittsburghu pennsylvanski dan SNPJ. Nastopila sta tudi pevska zbor »Prešeren« iz Pittsburgha in moški zbor iz Claridgea, Pa. Sodelovali so tudi člani in članice raznih odsekov in imeli so razne športne tekme. — 1. julija je bil clevelandski dan SNPJ na farmi federacije v dolinici Chardon. Imeli so družabno popoldne s plesom in tudi vsega drugega — koristnega in zabavnega dovolj.

VELIK KONCERT HRVATSKO-AMERIŠKE PEVSKE ZVEZE V CHICAGU, ILL.

V elitni dvorani Orchestra Hall v Chicagu, Ill. je bil 27. maja velik koncert Hrvatsko-ameriške pevske zveze z devetimi zbori pevecv in z dvema zboroma plesalcev. Sodelovali so zbori: »Hrvatska« iz South Chicaga, »Sloga« iz East Chicaga, »Slavuj« iz Detroita, Mich., »Zora« iz Chicaga, »Preradović« iz Garyja, Ind., Omladinski zbor Hrvatske bratske zajednice iz Garyja, Ind., »Abrašević« iz Clevelanda, O., »Javor« iz Pittsburgha, Pa. in »Jadran« iz Aliquippa, Pa. Plesna zbor sta bila deklinški »Kolo-Aces« iz Clevelanda in Omladinska plesna skupina HBZ iz Garyja, Ind. Zbori so peli po eno do tri pesmi. Vsi zbori so pa skupno zapeli poleg ameriške in hrvatske himne še tudi 4 hrvaške pesmi. Skupne nastope je vodil zborovodja in skladatelj Rudolf Matz iz Garyja, Ind. Nastopilo je okrog 600 pevecv, pri skupnem nastopu pa 360. Poslušalcev je bilo več kakor 2000. Na predvečer so nekateri zbori na-

Mirko Turel iz Argentine je letos po 29 letih obiskal svoj domači kraj Renče pri Gorici in objel svojo mamico

stopili v čičaški televiziji. V Chicagu je menda 40.000 Hrvatov. Pokrovitelj koncerta je bil znani kipar Ivan Meštrović. Velike zasluge za to prosvetno gibanje Hrvatov ima 75-letni Zlatko Kerin, ki že več kakor 50 let deluje v hrvatski prosvetni organizaciji. V nekaterih teh hrvatskih zborih sodelujejo tudi slovenski pevci in pevke.

TEKME V BALINANJU

1. julija so bile v Milwaukeeju, Wis. balinarske tekme raznih moštev društev SNPJ. Tekem se je udeležilo 10 skupin.

SLOVENSKI POUČNI FILM ZA AMERIŠKE ROJAKE

Onkološki zavod v Ljubljani (Zavod za borbo proti rakastim obolenjem in novotvorbam) je poslal po svojem predstojniku univ. prof. dr. Savniku na naslov clevelandskega slovenskega zdravnika dr. Franka J. Kerna slovenski poučni film »Da ne bo prepozno« (o raku na dojki). Želel je, da bi bil film prikazan po naših slovenskih naselbinah širom Amerike, da bi ameriški rojaki imeli prilžnost videti in slišati ta poučni zvočni film v slovenščini, naveden v domovini. Film je prav posrečen. Doktor Frank J. Kern je film izročil Organizaciji Progresivnih Slovencev, ki so ga že pričele prikazovati. Toliko v dopolnilo našemu poročilu v 4. številki »Rodne grude« na strani 97 (Filmska predstava v Clevelandu).

CLARKSBURG, W. VA.

Pošiljam Vam 5 dolarjev za naročnino »Rodne grude« in Slovenski izseljenski koledar za leto 1957.

Jaz sem tukaj v Ameriki rojena, moji starši pa so iz Slovenije. Mama je doma iz vasi Vir pri Domžalah, oče pa iz vasi Kal, pošta Pivka pri Postojni. Vedno sem si želela enkrat videti, od kod so moji starši prišli, zato sem se lansko leto odločila, da sem obiskala mojih staršev rojstno domovino. Bila sem zelo zadovoljna. Slovenija je res lepa in se mi je tako dopadla, da bi kar tam ostala, če bi imela očeta in mamo s seboj. Ako bo le mogoče, bom še kakorkoli obiskala Slovenijo, ki je tako lepa in prijazna.

Louisa Ann Mankoch

EXPORT, PA.

Meseca februarja sem prejel prvi list »Rodne grude« in potem še za marec in april. Posebno se mi dopade Tavčarjeva povest »Cvetje v jeseni«, ker sem tudi jaz doma iz tistih krajev. Komaj 18 let sem imel, ko sem zapustil svoj rojstni kraj, sedaj pa sem star 72 let ter sem v Ameriki že 53 let. Tu imam družino, ženo, tri sinove in dve hčeri. — Prilagam dva dolarja za naročnino »Rodne grude«.

Andrew Bogataj

FONTANA, CALIFORNIA

Tu Vam pošiljam pet dolarjev za koledar in enoletno naročnino za »Rodno grudo«. Komaj čakam, da mi jo poštar prinese in najprej pogledam, ako je kaj z Dolenskega ali od Zužemberka. Doma sem iz Srednjega Lipovca, fara Ajdovec, Gašparjeva Francka. Moji nečaki me vedno vabijo domov, ali moje zdravje mi ne dopušča tako dolge poti. Silno rada bi videla rojstno domovino, saj je minilo petdeset let, kar sem jo zapustila. Takrat sem bila še otrok. Tudi moj soprog silno

želi videti svoj rojstni kraj. On je doma iz vasi Kot, fara Vinica pri Crnomlju v Beli krajini.

Frances Lukanich

TACOMA, WASH.

Pošiljam Vama 2 dolara kao jednogodišnju pretplatu na list »Rodna gruda«. Ja sam Hrvat ali čitam »Prosvjetu« već 32 godine. Dobro poznajem urednika Zajca.

Joseph A. Marčelja

RED LODGE, MONTANA

Cenjeni! Morda sem že nekoliko pozen, ker mi je bilo poročano, da naj se vsaj v mesecu juniju zglašim zaradi koledarjev. Torej naročam deset izvodov Slovenskega izseljenskega koledarja letnika 1957. Denar pošljem po prejemu. Zglašim se še pozneje!

Kayton Erznožnik

PITTSBURGH 1, PA.

Tu Vam pošiljam naslov enega novega naročnika in dva dolarja. Ko boste prejeli, pričnite pošiljati »Rodno grudo« na naslov Anton Vetigoj, R. D. 1. Box 155, West Newton, Pa.

Philip Progar

CORWIN SPRINGS, MONT.

Cenjeni prijatelji! Pošiljam Vam pet dolarjev za »Rodno grudo« in slovenski izseljenski koledar. Poleg tega Vam pošiljam še pet dolarjev za pomoč Slovenskemu Primorju. Toliko na hitro, pa drugič kaj več. Pozdravljam Vas in vse znance

Vaš

Andro Pelhan

SHERMAN OAKS, CALIFORNIA

Pošiljam Vam deset dolarjev za »Rodno grudo«. To naj bo za dve leti, ako je enoletna naročnina še dva dolarja. Dobil sem od Vas tudi slovenski izseljenski koledar in mislim, da bi to

bilo vsega skupaj sedem dolarjev. Tri dolarje pa naj bo za tiskovni sklad »Rodne grude«. Vas pozdravlja

John Selak

GEELONG-VIC, AUSTRALIA

Prejel sem Vaše pismo in se Vam prav lepo zahvalim. Pišete mi, da si lahko naročim Slovenski izseljenski koledar za leto 1957 in jaz ga bom tudi naročil in Vas prosim, če imate kakšen album fotografij iz Slovenije, pa mi pošljite vse skupaj. Prejmite bratske pozdrave!

Ivan Kranjc

JOFFRE, PA.

Najprej Vas vse pozdravljam pri Slovenski izseljenski matici ter Vam pošiljam dva dolarja kot naročnino na list »Rodna gruda«.

Frank Ocepek

CICERO, ILLINOIS

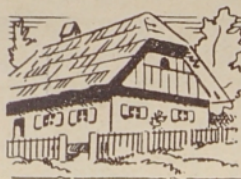
Hvala, ker ste mi poslali dve številki »Rodne grude« na vpogled. Se mi zelo dopade ter Vam zato z današnjo pošto pošiljam pet dolarjev za dveletno naročnino, ostalo pa naj bo za tiskovni sklad »Rodni grudi«. Letos, 12. maja sva z ženo praznovala zlato poroko. Najini otroci, zetje in vnuki so nama priredili lepo presenečenje. Na pojedino so povabili mnogo sorodnikov, prijateljev in znancev. V veliki dvorani smo se ob prijetni godbi zabavali dolgo čez dvanajsto uro. Z ženo sva bila tako vesela in tega dneva nikoli ne bova pozabila.

Joseph in Frances Ambrose

OGLESBY, ILLINOIS

Pošiljam Vam naročnino za Slovenski izseljenski koledar za leto 1956, katerega ste mi poslali, in za leto 1957. Vsota za oba je pet dolarjev, katere sem Vam nakazal po banki. Želim Vam mnogo uspeha pri delu za nas izseljence! — Vaš

Louis Gregorich

DOM IN DRUŽINA

Kaj bomo kuhale bolnikom, ki imajo kroničen želodčni katar

ZAJTRK

bomo takšnim bolnikom pripravile iz kakšne vrste čaja (dovoljene so vse vrste čajev) z mlekom ali limono. Namesto s čajem lahko bolniku postrežemo tudi s kakaom, čokolado ali ovomaltino, skuhano na vodi ali mleku. Pijače ne smejo biti pregoste. Po možnosti jim pri- mešamo malo sladke smetane.

ZA PREDJUŽNIK

izbiramo med naslednjimi jedmi: Mleko z vtepenim jajcem in sladkorjem, ali: mehko kuhano jajce z rezinami belega opečnega kruha, ali: dietno cvrtje s prepečencem ali kislo mleko s prepečencem. Dovoljen je tudi ementalški sir.

KOSILO

Prvi jedilnik: Juha iz telečjih kosti (nemastna z zdrobom), telečji zrezek, krompir v pire, mlad grah, jabolčna pena.

Drugi jedilnik: Cvetačna juha, možganov puding, drobnjakova omaka, cmoki iz drobtin, limonin sneg.

POPOLDANSKA JUŽINA

ista kakor zajtrk. Po vsaki večerji naj dobi bolnik skodelico čaja brez ali z mlekom.

VEČERJA

Prvi jedilnik: Dietno cvrtje, cvetača s surovim maslom, mlečni riž.

Drugi jedilnik: Mlinci s skuto, kompot.

JUHA IZ TELEČJIH KOSTI

Nekaj lepih telečjih kosti razsekamo in pristavimo z mrzlo vodo, ki jo osolimo in dodamo očiščeno jušno zelenjavo — korenje, peteršilj, por itd. Juha mora eno uro počasi vreti,

da ne postane kalna. Kuhano juho precedimo, nato pa vanjo zakuhamo pest pšeničnega zdroba. Namesto zdroba lahko vkuhamo v juho: riž, jajčne ulivance, ovsene kosmiče, rezance in tako dalje.

TELEČJI ZREZEK

Lep košček teletine potolčemo, posolimo in položimo na papir, ki smo ga omastile s surovim maslom. Zrezek dobro zavijemo v papir ter ga nato položimo v suho kozico in ga pečemo v pečici približno 10 minut. Enako lahko pripravimo goveji zrezek, ki ga pa moramo peči 20 minut.

JABOLČNA PENA

Iz enega beljaka stepemo trd sneg. Vanj počasi vtepemo 3 žlice sladkorja in tri pečena na drobno pretlačena jabolka, dodamo 1 žlico sladke smetane in odišavimo z limoninim sokom. Vse skupaj stepamo, da se lepo zgosti, nato pa peno serviramo.

CVETAČNA JUHA

Cvetke od cvetače (karfijole) pristavimo v slanem kropu. Kuhane pretlačimo ter zalijemo z vodo, v kateri so se kuhale. Dodamo juhi košček surovega masla ali margarine, ko pa prevre, vtepemo vanjo rumenjaka.

MOZGANOV PUDING

Telečje možgane položimo za nekaj minut v toplo vodo, da lahko odstranimo z njih kožico, nato pa jih hitro prevremo v osoljenem kropu. Vro naj nekaj minut. Kuhane ocedimo in pretlačimo. Pol žemlje ali košček belega kruha namočimo v mleko, ožmemo in prav tako pretlačimo. Za oreh surovega masla ali margarine penasto vmešamo z rumenjacom ter oboje

dodamo možganom in kruhu. Po potrebi še osolimo, vse dobro premešamo ter dodamo trd sneg iz beljaka. Zmes damo v pomaščen pudingov model ter kuhamo v sopari 20 minut.

DROBNJAKOVA OMAKA

V suho kozico damo žlico moke in jo svetlo prepražimo, nato pa zalijemo z mrzlo vodo. Zalito prežganje mora vreti vsaj eno uro, da je lažje prebavljivo. Če se med vretjem preveč zgosti, ga malo zalijemo. Za drobnjakovo omako zalijemo prežganje s skodelico mleka, dodamo žlico surovega masla, sesekljan drobnjak, osolimo, prevremo in končno legiramo z rumenjacom in okisamo z limoninim sokom.

CMOKI IZ DROBTIN

Žlico surovega masla ali margarine penasto vmešamo, dodamo rumenjaka ter končno dve žlici z mlekom navlaženih drobtin, dobro sesekljanega peteršilja in osolimo. Nato pustimo, da zmes pol ure počiva. Potem oblikujemo drobne cmoke, ki jih zakuhamo v slanem kropu. Vro naj počasi, da ne razpadejo. Kuhajo naj se 6 do 8 minut.

LIMONIN SNEG

Sok od precej velike limone, nekaj žlic vode in nekaj žlic sladkorja segrejemo in dodamo še v mrzli vodi namočeno in v vroči vodi raztopljeno ploščico želatine. Ko se želatina popolnoma razpusti, naj se tekočina ohladi, ne sme se pa strditi. V hladno tekočino zamešamo še sneg, nato pa jo nalijemo v steklenice, kjer naj se strdi.

MLECNA PIJAČA

Skodelico mleka zavremo in v kuhano razžvrkljamo limonin sok, nato pa primešamo še dve žlici drobtin od keksov. Pijača mora biti lepo tekoča. Če je pregosta, jo razredčimo z mlekom.

Lojze Zupanc

PRIPOVEDKA O SKALI IGLI

Priповedka iz Savinjske doline

Na Raduhi planini je živel velikan, ki je bil takšen hrust, da je v hosti izpulil smreko, osmukal njene veje — pa je imel popotno palico. Potikal se je po hostah med Lučami in Solčavo ter lovil medvede, gamse in jelene, si jih pekel na ražnju in se z njimi mastil, žejo pa si je gasil v Savinji.

Vsega je imel, le žene ni imel!

A tudi ženo je dobil. Toliko časa se je klatil po hostah Savinjske doline, da jo je našel, ki mu je bila všeč.

Velikanova žena je bila takšna baba, da je bila višja ko najvišja smreka, pa je še svojemu možu segala komaj do ramen. Kadar je velikanu prala hlače dopetače, je Savinja tri dni in tri noči umazana tekla skozi Luče.

Srajce pa velikan ni imel, ker so ga grele dlake, s katerimi je bil poraščen po širokem hrbtu in po močnih prsih.

A neke mrzle zime si je tudi srajco zaželel. Prosil je svojo ženo Velebabo, naj mu jo sešije, ona pa je rekla:

»Kako naj ti sešijem srajco, ko pa nimam igle!«

Takrat se je velikan povzpел na vrh Raduhe in od vrha skalnate gore odtrgal veliko skalo ter jo oglodal z močnimi zobmi, da je postala okrogla kakor igla. Potlej je iz dneva v dan pohajal na lov, dokler ni pobil s svojo popotno palico toliko divjadi, da je bilo odrtih kož dovolj za srajco. Dal je kožo in kamnitno iglo Velebabi ter velel:

»Takšno srajco mi sešij, da me v njej niti v najhujši zimi ne bo zeblo!«

Velebaba je nabrala v hosti dolge in debele vitice srobotovine, jih vdevala v iglo in šivala in šivala iz dneva v dan, da bi možu čimprej sešila srajco.

A preden je srajco izgotovila, se je od vrha Raduhe planine odtrgala skalina, zgrmela na frato, kjer je sedela Velebaba ter jo ubila.

Ko se je velikan povrnil z lova na domačo frato in zagledal mrtvo ženo, je zatulil, da je odmevalo od planin. Žalosten in besen je pograbil iglo ter jo zalučal v dolino, da se je ob cesti nad Savinjo zapiknila v zemljo, kjer je še danes. On sam pa se je skrtil v zijalko, da ga nikoli več ne vidi živa duša.

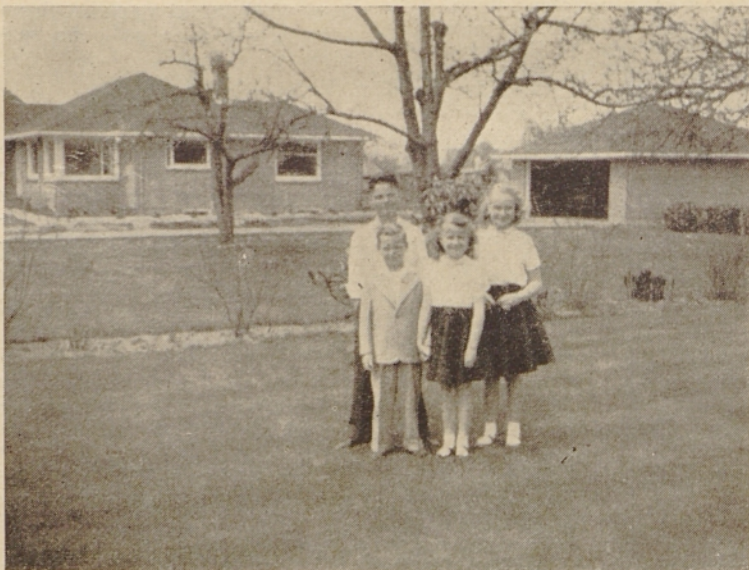
Medvede, merjasec, jelene in gamse pa še zmeraj po hostah Raduhe lovi, jih peče na ražnju in se z njimi masti. Zeje pa si nič več v Savinji ne gasi, ampak hodi v podzemsko luknjo, kjer se nabira voda »Presihajočega studenca«.

Kadar v tem studencu upade voda, takrat si velikan v zijalki gasi žejo.

Če boste kdaj šli v Logarsko dolino, boste blizu Solčave zagledali »Presihajoči studenec«, kjer voda vsakih nekaj minut upade, nato pa spet naraste. Nedaleč vstran pa boste videli visoko, tenko, osamelo skalo »Iгло«, ki je Velebabi služila za — iglo.

Nagajivka

*Mihec z žlico slamo mlati,
Jakec s cepcem zvezde klati;
Špelca ni za drugo rabo,
kot da v mlaki pase žabo.
Osel s kmetom cesto orje;
krota spila je vse morje.
Kaj pa zdaj se bo zgodilo?
Sonce bo z neba skočilo,
k cicibanom bo priteklo
in po noskih vse opeklo.
Potlej se bo pa smejalo
in tja v Afriko zbežalo.*

Vnukinje rojaka Repovža iz Black Daimonda pozdravljajo mlade bralce po širnem svetu

Jovan Javčan

Čvetje v jeseni

»Dobro se vam godi, to je znano.«

Z ljubeznivim smehom me je pogledala. Pri tem se je to zoprno ženšče nekako čudno sukalo s svojim gornjim telesom, da sem moral opaziti, da ni slabo rejena v svoji kočmajki. — Vzkliknila je:

»Dobro pa že, dobro! Vsako leto nese oče v hranilnico in vsak otrok ima že svojo knjižico.«

»Boste pa veliko dote imeli?«

Na to vprašanje je komaj čakala: »Lahko rečem, da bo večja kakor dota Presečnikovega dekleta.« Bila je prepričana, da me stvar zanima, zato je ponovila z nekim pomembnim naglasom: »Večjo pa že, kot jo bode imela Presečnikova Meta!«

Zinem tjavdan:

»Se boste pa lahko omožila.«

»Lahko pa, lahko! So že vprašali, ta in oni! Seve, kar tako pa tudi ne grem!«

Na to baharijo nisem ničesar odgovoril. Ali Katra je dalje predla:

»Oče je že dobro storil, da me je pustil dve leti pri nunah. Tam sem se veliko naučila. Če bi prišla danes v mesto, bi me prav nič ne skrbelo, in gotovo je, da bi se vedela sukati. Postavite kako drugo teslo z Jelovega brda v Ljubljano, pa bo kot miš v mleku, ki si pomagati ne ve.«

Poglejte, pogledjte! Skromno se mi je odkrila ter me prepričala, da bo Katinka dobra gospodinja, postavi jo na kmete, postavi jo v mesto! Tedaj dvignem slučajno oči. Prav nič nisem čul, kdaj so se odprla vrata, in vendar je pri vratih stala moja Meta in zelo strupeno je zrla izpod čela. Zdelo se mi je, kakor da bi sveta Cecilija z Jelovega brda prav posebne strele spuščala na gospodično Katinko.

Oglasila se je kratko in ostro:

»Mati pravi, da pridi domu!«

Mehko se je vmešala Katinka: »Do večerje je še dosti časa.«

»Le pojdi!« Katri niti odgovora ni dala. Odšla je in, če me uho ni motilo, je zaprla precèj trdo vrata za sabo. Katinka se je smejala: »Tako hodijo pri nas žene po svoje možel!«

Plačal sem. Zunaj je Meta čakala. Nekaj časa sva molče hodila, nato se je pa kar izlilo iz nje:

»Torej tako! Doma te čakamo! Večerja že stoji in zavoljo tebe bom lačna in bo družina slabo jedla. Ves dan se pehamo kot živa živina, ti pa tukaj pri tem kolovratu« — to je veljalo gospodični Katinki — »postopaš in do Presečnikovih, ki smo vendar tvoji ljudje, kar pota več ne najdeš! Sram me je! In če češ vedeti, ti povem: tekoj se sramujem in za tebe! Dobro, da oče še ni prišel v hišo. Kaj bi dejal, ko bi vedel! Tako sem huda!«

Lilo je naprej, in rečem, da ne v posebno izbranih besedah. Skušal sem jo pomiriti:

»Delal sem ves dan.«

»Nič!«

»Pismo mi je prinesel gospod Jakob.«

»Nič!«

»Če hodi gospod Jakob v to gostilno, bom smel vendar tudi jaz tja.«

»Nič!«

»Pišejo mi, da moram v kratkem v Ljubljano in da je dosti dela v pisarni.«

»Nič!«

»Če pa ni nič, pa naj bo nič!«

»Nič!«

Tako me je prignala do Presečnika in v jezi sva stopila v hišo.

Pri večerji je bila Meta še vedno jezna, kar je kazala s tem, da je imela rutico na glavi tako zavezano, da je zakrivala polovico obraza. Imeli smo »raševino« in največja skleda je bila napolnjena z njo. Imenitna ta jed — moka in pšeno, gosto skuhanu — je sedaj tudi v pozabi, tiste dni pa smo jo imeli zelo v čisljih. Prava raševina je zahtevala, da je stala žlica pokonci, če si jo zasadil v njo. V sredi se ni smela pogrešati globoka jama, v katero je zlila gospodinja celo ponev masti in ocvirkov. Iz te jame se je zabela potem znova trosila, kakor se trosi gnoj s kupa na njivici.

Z veliko slastjo smo otepali tisti večer okusno to raševino. Ali Meta je ostala pri slabi volji. Nikogar ni pogledala in z nikomer ni spregovorila. Samo če je opazila, da sem postrgal na meni odkazanem mestu, kar se je bilo tam natrosilo, je posegla s svojo

žlico v jamo ter mi znova natrosila, da so se ocvirki kar gnetli.

To je nekajkrat storila, da sem bil kar ginjen nad to naivno ljubeznivostjo.

Drugega mnenja pa je bil Danijel. Zakrohotal se je: »Meta, pravica je za vse! Če boš tako krivično ravnala, izpodkopljem ti jamo.«

Vrgla je žlico po mizi ter srdita zbežala. Danijel pa se je krohotal za njo. —

Nerodno je, nositi ves teden prah po životu. Zatorej sva si bila z Danijelom zmenila, da se pojdeva po večerji kopat. Hlapče je odšlo, zaklicavši, da me počaka na vasi.

Potem ko sva se z Boštjanom nekaj časa razgovarjala, sem se odpravil za Danijelom. Pred vežo je lovila Liza vodo v škaf, in takrat me je prešinila sladka misel.

»Liza,« sem zašepetal, »pripravi jo, pridem klicat!«

Ta pretkana ženska niti obraza ni zavihala, samo kratko se je zasmejala: »Glej, da prideš k pravemu oknu!« Kaj skupaj spraviti, na tem bolehate vse ženske, kmetice in gospe! Zatorej sem si bil v svesti, da opravi Liza vse v redu.

Na vasi smo se — sedeč po plotovih — pogovarjali s fanti. Ti so naglašali, da sem prišel danes prvič na vas in da bo velik čudež, če me ne neso v vodo. Danijel jim je odsvetoval, češ da sem si na Gori čisto gotovo pridobil pravico do fantovanja. Ta argument pa je zbrani družbi postal šele tedaj pristopen, ko sem se odkupil s precejšnjim zneskom. Nekaj so peli, nekaj so vriskali, nato so odšli k Fortunu, da spravijo v pijačo, kar so bili dobili od mene.

Z Danijelom sva se odpravila h Karlovščici. V tolmunu, kjer je imela Jera svoj dom, sva se skopala in oprala prah z glave in života. Voda je kar rezala. Na to se je skliceval Danijel ter je hitro opravil. V resnici ga je vleklo k Fortunu, da bi ne zamudil svojega deleža pri pijači. Jaz sem še nekaj časa postal, ker mi je mrzla voda jako ugajala.

Na Gori je udarilo polnoč, ko dospem pred Presečnikovo hišo. Ni bilo prav jasno, vendar je luna tu in tam pogledala izmed oblakov. Kadar se je to zgodilo, je bilo Boštjanovo domovje v luči skoraj kakor podnevi.

Pri hlevu ob zidu je slonela lestva, lahka in pripravna. Tiho in previdno sem jo zanesel k hiši ter prislonil k opaženemu okencu pri izbi, kjer sta spali Meta in Liza. Prezrl pa sem pri tem, da je izba imela dve okni.

Ve se smejete, častite prijateljice, ali vendar je resnica, da ima vasovanje na kmetih veliko poezije v sebi. Pri tem ni treba na kaj nedovoljenega misliti. Ali v pozni noči, ko je vse tiho, ko tiči nekaka čarobna tajnost v krajini in v zraku nad njo, govoriti s svojim dekletom in govoriti o ljubezni, to je poezija! To je prava poezija, ki dosti več velja kot tisti plesi, na katerih gosposki fantiči vašim dekličem, ki se pehajo v prepotenih oblekah, o ljubezni govoričijo! In Bog mi je priča, da največkrat v neslanih frazah, ki ne prihajajo iz srca! Pri vas je vse narejeno, pri nas na kmetih gospoduje pa narava, ki je resnična mati resnične poezije!

Po lestvi sem splezal do okna in lahko potrkal na steklo. »Meta, a spiš?«

Nekaj je zašumelo v izbi, kot bi kdo s postelje vstajal. Zdelo se mi je, da čujem neko tekanje. Prejkone sem se bil zmotil v oknu in potrkal pri Lizi.

Zopet pokličem. Prav počasi se je odpiralo. Pri luninem svitu se mi je prikazala. Bila je rdeča kot pirh o veliki noči. Ko pa je vzela roko od okna, se je ta močno tresla. Tesno se je bila zavila v »dolgo ruto« — sedaj ji pravite »ogrinjalka«. Ker je imela spuščene kite, ji je bil obrazek čisto spremenjen, pa kljub temu jo je obdajala čudna krasota.

Vzdihnila je:

»Moj Bog, čemu si prišel? Kaj poreče mati?«

Kakor vidite, me je poskušala odsloviti. Pričnem zatorej tudi zdihovati:

»Spati ne morem, ker vem, da si name huda.«

Nekaj se je obotavljala: »Saj sam veš, da nisem.«

»Čemu si pa bila?«

»S tem Katretom govoriš — z vsako drugo bi smel.«

Zdelo se mi je, da se ji hoče milo storiti. Nato sem vprašal:

»Ali mi daš roko, da res nisi več huda?«

»Dam ti jo.«

Izpod dolge rute je izvila roko, ki se je še vedno tresla. Dotaknil sem se mehkih prstov in napraviti sem hotel majhen sprehodek po tej žametni koži. Pa me je kaj spretno s svojo levico spodila z bele stezice! »Lahko noč!«

»Lahko noč!«

Ko sem po lestvi splezal do zemlje, se je prikazal iz sence pri hiši hlapec Danijel. Široka usta je odprl do ušes, se hinavsko smejal ter — položivši prst na omenjena

široka usta — pograbil lestvo in jo brez vsakega šuma odnesel k steni pri hlevu. S svojim obnašanjem mi je hotel Danijel razodeti, da se brez skrbi lahko zanesem na njegovo molčljivost.

Drugo jutro pri kosilu sem koj opazil, da ni ostal dogodek te noči tajen. Danijel je še vedno odpiral čeljusti, kakor jih odpira krokodil ob Nilu; Lizi pa ni hotel izginiti nekak skrivnostni smeh z obraza, in Meta je kot v sanjah hodila okrog. Mater Barbo sem nekajkrat zasačil, kako me je tu in tam prav pomenljivo pogledala. Ali molčalo je vse. Le oče Boštjan je, odloživši žlico, hladno spregovoril: »Če že pametni ljudje pamet pod klop mečejo, ne vem, kaj bo potlej!«

Ker je bila nedelja, nismo imeli dela. Sredi dopoldne sem prišel enkrat mimo hleva, kjer sta Liza in Danijel živino napajala. Čul sem tale razgovor:

Liza: »Kaj misliš, kaj bo iz tega?«

Danijel: »Kaj če biti, to ve vsak človek! Če je poštenje v njem, jo vzame. Vendar vidiš, kako je že zmedel to ubogo žival.«

Liza: »Poštenje pri moških, to je ravno! Ali ga imaš ti kaj?«

Danijel: »Ti si pa star borež, in čudno bi ne bilo, če bi se človek skesal. Če kaj vem, bo pri Presečnikovih svatba, in plesali bomo, da bo groza! Ker to ti povem: Janez ima poštenje v sebi!«

Liza: »Počakajmo, le počakajmo, moški ste vsi nič prida!«

VII

Čas je tekel in prišli smo globoko v kozoprsk. Žito je bilo omlačeno; zatorej smo mislili na drugo, kar je preskrbeti dobremu gospodarju za zimo. Najprej steljo za hlev. Zopet smo morali koso v roke vzeti, tisto kratko, široko koso, s katero se klesti resje in druga goščav po gozdu. Neprijetno delo: kosišče ti je prekratko in kosir tudi vedno odnehava, da ga moraš neprestano nabijati, ker bi ti drugače kosa odletela.

Tudi listje smo grabili in to je že lažje delo. Grabijo moški in ženske, zatorej je obilo govorice, obilo največkrat prav slabo oblečenih kmečkih dovtipov. Grabljenje hitro teče, godbo pa ti delata lešnikarica in carovec, sedeča v bližini na smreki.

Da se bo pozimi kurilo, smo podrli v bregu pod Kalom deset starih bukev. K sekanju me niso pustili, ker pade drevo nerodno, če mi prav sekano; ako se pa nerodno postaviš, te lahko veje padajočega debela, če drugega ne, prav občutno opr-

skajo. Ko je ležala bukev na zemlji, sem jo pa s krivačem klestil in obsekaval uspešneje od Danijela, ki je najraje dosti govoril in malo delal.

Tako je tekel čas in že so lešniki dozorevali. Robčevina je od dne do dne bolj rumena postajala in, če si sad iz nje vzela, je bil sajast in rjav. Prihajala so pisma in nič več nisem mogel odlašati z odhodom. Hotel pa sem kot zavzet hribolazec še prej na Blegaš. Ta sicer ni kaj posebnega; če mu pa tičiš ravno v vznožju, bi bila sramota, ko bi staremu prijatelju ne zlezel na plešasto glavo. Skoraj šest tednov sem že tičal na Jelovem brdu in delo me je obsekalo, kakor obseka tesar svoj tram v smrekovem gozdu; bil sem tenak in vitek, da sem lahko lazil po hribih.

Po večerji smo še nekaj časa pri mizi obsedeli. Povedal sem, da grem zjutraj na Blegaš, češ da že pet let nisem bil gori.

»Oh-ta,« se je oglasila Meta, »mati, ali grem lahko ž njim?«

Mati ji je bila v vsakem pogledu prva inštanca. Odgovoril pa je oče Boštjan:

»Čemu boš hodila? Zate je prehuda pot; sicer pa tudi doma lahko dobiš kaj potrebne dela.« Besedo »potrebne« je mož poudarjal s posebnim naglasom.

Meti se je povescila šobica in prav nič prijazno ni pogledala svojega roditelja. Nasproti dvema ženskama pa gospodar ni prodril, kar je samo ob sebi umevno. Barba ni dolgo premišljevala:

»Čemu bi ne šla? S svojim človekom bo vendar še smela, če jo s sabo vzame. Kar šla bo!«

S tem je bila Boštjanu pravda zgubljena.

Drugo jutro ob osmih sva odšla. V svoji bisagi sem vzela nekaj s sabo, pa ne preveč. Pa ne smete misliti, da sem nosil na nogah visoke nogavice ali pa kake bingljajoče hlačice ob kolenih. Vse to se pred Presečnikovo hčerjo ni smelo nositi, ker je bilo grdo in smešno.

Hodila sva po lepih senožetih pod Koprivnikom, kjer rase mnogo leščevja. Tisto leto je bilo rodovitno, zatogadelj ni čuda, da sva takoj krenila s pota ter lazila od grma do grma. Tekmovala sva, kateri dobi več lešnikov in kateri večjo kobulico. Zmagala je Meta, ki je imela oko kakor večerica in tudi ne manjše spretnosti od večerice, če je bilo treba samca ali pa kobulico upogniti z veje. Prekosila me je v vsakem pogledu. Staknila je kobulico, ki je štela osem lešnikov. Žal, vmes sta bila dva slaba, katerih jedri sta bili gluhi!

(Dalje)

Darovali so

Za tiskovni sklad »Rodne grude« so darovali naslednji rojaki in rojakinje: Mary *Kajfež* iz Clevelanda, 3 dol.; John *Selak*, Sherman Oaks., Calif., 3 dol.; John *Lokar*, Euclid 23, Ohio, 1 dolar; Anton *Žmavc*, Sheboygan, Wisc., 0,50 dol.; Frances *Vider*, Clarendon Hills, Illinois, 2 dol.; Joseph in Frances *Ambrose*, Cicero, Illinois, 2 dolarja; Mary Vinko *Wrhovšek*, Kimberley, Canada, 0,50 dol.

Ob otvoritvi Izselsjenske razstave sta darovala za tiskovni sklad »Rodne grude« rojak Jos. *Kotar* iz Detroita 2000 din in rojakinja Ana *Hrastar* iz Freyvinga, Francija, 500 din. Dalje so darovali za tiskovni sklad »Rodne grude« rojak Jos. *Durn* iz Clevelanda 1000 din, rojakinja Lidija *Platt* 2000 din, Vincent *Pink* 1000 din, Mary *Rugel* 400 din, Josef *Okorn* 400 din.

Vsem navedenim rojakom kakor tudi tistim, ki so darovali manjše vsote in jih poimensko ne navajamo, naša toplja zahvala! Izselsjenska matica se toplo zahvaljuje tudi naslednjim darovalcem: Franku *Česnu*, ki je poklonil Matici 2000 din, Antonu *Reharju* za 5 dol., Jožetu *Martinčiču* za 5 dol., Josipu *Škopiču* za 2,50 dol., Josephini *Odarjevi* za 2 dol., Francu *Jamšku* za 2 dol.

Naročnino so nam poslali

(do 30. julija 1956)

Louis *Mausser*, B. C., Canada; Anton *Kobal*, N. Chicago, Illinois; Josephine *Richter*, Enumclaw, Wash.; Mary *Potočnik*, Cumberland, Wash.; Frank *Zaic*, Sudbury Ont., Canada; Joseph *Britz*, Export, Pa.; John *Terchel*, Strabane, Pa.; Joe *Jarc*, Timmins Ont., Canada; Tony *Grodzina*, Windsor Ont., Canada; Louis in Albina *Rodič*, Quebec, Canada; Frank *Bicek*, Chicago, Illinois; Vincent *Pugelj*, Milwaukee, Wisc.; Louis *Bartel*, Strabane, Pa.; Mary *Stražisar* in Frances *Žagar* iz Barbertona, Ohio; John *Sprohar*, El Cajon, Calif.; John *Grahek*, San Francisco, Calif.; Michael *Ruppe*, Milwaukee, Wisc.; Louisa *Bauman*, Tuckegnieux, Francija; John *Stermole*, Reseda, Calif.; Andrew *Bogataj*, Export, Pa.; Louisa Ann *Mankoch*, Clarksburg, W. Va.; Mary *Obreza*, Cleveland, Ohio; Anna *Podlesnik*, Milwaukee,

Wisc.; Matija *Cankar*, Bellelille, Ill.; Štefan *Sain*, Pueblo, Colo.; Joseph *Sterle*, Pueblo, Colorado; Thomas *Kos*, Rock Springs, Wyoming; Frances *Stavanja*, Cleveland, Ohio; Dr. Miran *Lindtner*, Sydney, Australia; Joseph *Adamich*, Cleveland, O.; Joseph *Oblak*, Chicago, Illinois; Frances *Zupancic*, Aspen, Colo.; Mary *Kajfež*, Cleveland, Ohio; Theresa *Mohar*, Pueblo, Colo.; Louis *Gregorich*, Oglesby, Illinois; Anton *Junkar*, Meurthe, Moselle, Francija; Frances *Vider*, Clarendon Hills, Illinois; Andro *Pelhan*, Corwin Springs, Montana; Nežka *Godeša*, Kapuskasing Ont., Canada; Anton *Vetigoj*, West Newton, Pa.; Joseph A. *Marčelja*, Tacoma, Wash.; Mary *Ambrose*, Oglesby, Illinois; Frances *Lukanich*, Fontana, Calif.; Sam *Debelak*, Belle Vernon, Pa.;

Frank *Ocepek*, Joffre, Pa.; Joseph in Frances *Ambrose*, Cicero, Illinois; John *Selak*, Sherman Oaks., Calif.; Barbara *Jerančič*, Rock Creek, Ohio; Mary Vinko *Wrhovšek*, Kimberlex B. C., Canada; Frances *Mihelich*, Hinsdale, Illinois; Leopold *Strman*, Holandija; Ivan *Skraba*, Barberton, Ohio; Jennie *Ožbolt*, Barberton, Ohio; Jennie *Rehar*, Stump Creek, Pa.; Jennie *Peshel*, Broklyn, N. Y.; Maria *Verčič*, Sawyerville, Illinois; Andrej *Godec*, Scottsdale, Pa. in Margaret *Kaluza*, Barberton, Ohio.

Od tvrdke »Tivoli Imports« smo prejeli na račun koledarja 1956 329,10 dolarja. Rojakinja Josephine *Tratnikova* je osebno poravnala naročnino za Louiso *Uršič* iz Clevelanda in za Andy *Bozich* ter Wiliam *Candon*, oba iz Euclid, Ohio.

Novi naročniki

(do 30. julija 1956)

Joseph Frances *Ambrose*, Cicero, Illinois; Mary *Ambrose*, Oglesby, Illinois; Louis *Bartol*, Strabane, Pa.; Stane *Bernik*, Gordonwale Nth Gld., Australia; Andrew *Bogataj*, Export, Pa.; Candon *William*, Euclid, Ohio; Matija *Cankar*, Belleville, Illinois; Louis *Champa*, Cleveland, Ohio; Franc *Čop*, Limburg, Belgija; Josef *Erschen*, Ont., Canada; Carl *Estanek*, Cleveland, Ohio; Frank *Estanek*, Cleveland, Ohio; Joseph *Godec*, Cleveland, Ohio; Frances *Gorence*, Sharon, Pa.; John *Grahek*, San Francisco, California; Tony *Grodzina*, Windsor, Ont., Canada; Pepca *Hrovat*, Novo mesto, Jugoslavija; Joseph *Jauch*, Cleveland, Ohio; Janez *Kastelic*, Ont., Canada; Frank J. *Kern*, Cleveland, Ohio; Mary *Keschman*, Anacanda, Montana; Molly C. *Kog*, Newbury, Ohio; Josef *Končina*, St. Avold, Moselle, Francija; Thomas *Kos*, Rock Springs, Wyo.; Joseph *Kotar*, Taylor Center, Mich.; John *Lapp*, Detroit, Mich.; Janez *Laorič*, Bar le Duc, Francija; Dr. Miran *Lindtner*, Sydney, Australija; Ivan *Malnič*, Ročinj, Slovensko Primorje, Jugoslavija; Louisa Ann *Mankoch*, Clarksburg, W. Va.; Joseph A. *Marčelja*, Tacoma 7, Wash.; Louis *Mausser*, Cranbrook B. C., Canada; Theresa *Mohar*, Pueblo, Colo.; Martin *Murn*, Lindenhurst L. I., N. Y.; Julija *Novak*, Golup N., Mexico; Joseph *Oblak*,

Chicago, Illinois; Frank *Ocepek*, Joffre, Pa.; Paul *Ocepek*, Detroit, Mich.; Frank *Oglar*, Cleveland, Ohio; Therese *Oleynik*, Stenay (Meuse), Francija; Vincent *Pugelj*, Milwaukee, Wisc.; Frank *Razinger*, Cleveland, O.; Louis in Albina *Rodič*, Duparquet Quebec, Canada; Marjan *Rozman*, Crows Nest N. S. W., Australia; Minka *Ručigaj* Broklyn, N. Y.; Mary Mihael *Rugel*, Weterford, Wisc.; Janez *Rugelj*, Freyving, Francija; Michael *Ruppe*, Milwaukee, Wisc.; Anton *Sadar*, Clarksville, Pa.; Frank *Smith*, Chicago, Illinois; Mary *Stražisar*, Barberton, Ohio; John *Sprohar*, El Xajon, Calif.; Joseph *Sterle*, Pueblo, Colo.; Cvetka *Susel*, Mentor, Ohio; John *Terchel*, Strabane, Pa.; Ančka S. *Traven*, Cleveland, Ohio; Angela *Ule*, Indianapolis, Ind.; Louise *Uršič*, Cleveland, Ohio; Anton *Vencel*, La Grange Park, Illinois; Georg in Marija *Verčič*, Sawyerville, Illinois; Rudy *Verlinič*, Windsor Ont., Canada; Anton *Vetigoj*, West Newton, Pa.; Mary *Vidergar*, Barberton, Ohio; Rozi *Vihtalič*, Highland Park, Mich.; Mary Vinko *Wrhovšek*, Kimberly B. C., Canada; Mary *Zakrajšek*, Verona, Pa.; Frances *Zupančič*, Aspen, Colo.; Marija *Zupevc*, Freyving, Moselle, Francija; Alojzij *Žnidaršič*, Campagne Trooz, Belgija.

Tiskarna »Toneta Tomšič« v Ljubljani

CINKARNA

**Metalurško
kemična industrija**

Telefoni: 20-41, 20-42, 20-81, 20-82
Brzjavni naslov: Cinkarna Celje
Železniška postaja: Celje — industrijski
tiri Cinkarne

*V valjarni uslužnostno valjamo tudi spinec,
kositer in srebro*

CELJE

Surovi cink — min. 97,80 % Zn
Cinkov prah — 97,0 % Zn total
Rafinirani cink — min. 98,70 % Zn
Fini cink — min. 99,75 % Zn
Redestilirani cink — min. 99,85 % Zn
Cinkova pločevina raznih dimenzij
in formatov
Cinkovi protektorji za kotle
Cinkove pralnice valovite
Avtotipijske plošče
Offset plošče
Žveplena kislina 60° Bé
Cinkovo belilo — zlati pečat,
beli pečat, zeleni pečat, rdeči pečat
Kromov galun
Natrijev hidrosulfid
Natrijev sulfid — surovi
Natrijev sulfid — čisti
Cinksulfat
Natrijev silikofluorid
Barijev sulfid
Zelena galica
Litopon
Ultramarin
Svinčeni minij 30 %
Svinčeni minij 32 %
Svinčena glajenka čista
Superfosfat
Modra galica
Metalit

Naši proizvodi:

Sporočilo naročnikom Rodne grude

Mnogi naši rojaki in naročniki »Rodne grude« nas naprošajo, naj jim sporočimo, kje bi lahko dobili gramofonske plošče z našo narodno glasbo.

Sporočamo, da

TOVARNA GRAMOFONSKIH PLOŠČ

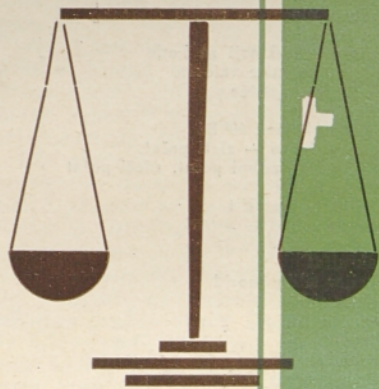
„Jugoton“

v Zagrebu, Ilica 213

razpolaga z veliko izbiro standardnih (78) in dolgoigrajočih (longplaying — 33 1/3) gramofonskih plošč naših najlepših narodnih pesmi, ki vas bodo spominjale in še bolj čvrsto povezale z dragim rodnim krajem.

Tovarna »JUGOTON« je izdala okusno izdelane kataloge, iz katerih boste lahko izbrali plošče, ki vam bodo všeč. Glede cene, pošiljatve in plačila se boste sporazumeli direktno s tovarno »JUGOTON«, kjer vam bodo takoj odgovorili in ustregli vašim željam.

IKI

INDUSTRIJA KOVINSKIH IZDELKOV v Mariboru

se je razvila po vojni iz raznih malih obrtnih delavnic v močno industrijsko podjetje. Danes je »Industrija kovinskih izdelkov« poznana s svojimi izdelki ne le v domovini, temveč dobavlja izdelke v najoddaljenejše kraje preko naših meja.

IZDELUJE težke železne blagajne in omare, garderobne omare, orodne omare, tehtnice, najfinejše, precizne gospodinjske stroje, pralne stroje, nože vseh vrst, sekire in drugo drobno galanterijo za široko potrošnjo.

Zahtevajte vedno izdelke IKI!

Kolektiv „Industrije kovinskih izdelkov“ v Mariboru pozdravlja vse rojake in jim želi veliko uspeha!

Bizojav: ISKRA Kranj

ISKRA

TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH
IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV

Kranj

proizvaja, dobavlja in vzdržuje
avtomatske telefonske centrale vseh
vrst in velikosti | kinoprojektorje
za normalni in ozki film najnovejših
tip | električne merilne instrumente
| najrazličnejše elektrotehnične in
finomehanične izdelke

Izdelki tovarne »ISKRA«
so kvalitetni in solidni

Zahtevajte ponudbe in prospekte!

